KÄSITÖÖLEHT

SUVI - SÜGIS 1992

ELAME VEEL!

Just nii võime me nüüd, kus see ajakirjanumber teie käes, rõõmsalt hõisata ja loota, et jäämegi elama. Pidime muidugi suure piinlikkuse üle elama, et teilt raha juurde küsisime, aga ega muidu küll püsima oleks suutnud jääda. Aitäh teile!

Aitäh ka selle suure hulga kirjade eest, mis te meile saatsite vastuseks ankeediküsimustele. Teie kirjadest on suur abi «Käsitöölehe» edaspidiseks sisustamiseks teie soovide kohaselt.

Kui kirjade sisu lühidalt kokku võtta, siis Eestis teevad käsitööd küll igas vanuses naised, alustades 14-aastastest koolitüdrukutest ja lõpetades üle 70 vanade pensionäridega. Tehakse igasugust käsitööd, millest armastatumad liigid on kudumine ja heegeldamine, kuid ega tikkijaistki puudust ole.

Meil on heameel, et enamik teist on meie õpetuste ja skeemidega rahul ning saab kõigest aru. Nurisemist oli heegeldustega, millel ainult kirjeldus rida-realt, kuid puudub skeem. Kuigi selline talitusviis on üsna levinud, püüame edaspidi siiski ka skeemid anda, kui see meile ikka jõukohane on.

Õmblemise suhtes läksid teie arvamused kõvasti lahku, kuid peale jäi seisukoht, et suurte lõigete jaoks pole mõtet «Käsitöölehe» nappi ruumi raisata. Sedasama arvame meiegi ja püüame piirduda õpetustega, kuidas vanast uut teha ja kehval ajal läbi ajada.

Õpetusi, mida vajate, kogunes päris palju. Kuna tahame anda suuremalt jaolt ka igasuguseid mustreid, soovitusi kampsunite, kinnaste jms tegemiseks, ei taha me üksiknumbreid õpetustega liialt üle koormata. Kui oleme «Kudumiskooli» lõpetanud, jätkame tuleval aastal kangakudumise algteadmistega, sest neid soovisid väga paljud. Edasi tahame õpetada ununema hakkavaid käsitööliike, nagu fileetehnika, iiri pits, erinevad tikandid jne. Regulaarseks muutub ka meeste lehekülg. Ootame väga, et mehed ise sellele kaastööd hakkaksid tegema, sest kodus meisterdamine on üsna võõraks muutunud ja õpetajaid väga vähe.

Oleme siiralt tänulikud kõigile, kes meile kaastöid saatnud. Kõik teie ajakirjad on ilusasti alles ja terved ning lubame, et tagastame need teile kindlasti.

Tänane number on kaksiknumber. Mitte sellepärast, et meil materjalist puudus oleks, vaid selleks, et oma ajakirjaga lõpuks ometi ajale järele jõuda ja jõulunumber ikka jõuluks välja anda. Võru trükikoja rahvas on küll väga töökas ja tubli, kuid ajakirja käsitsi köitmine võtab paratamatult palju aega ja teha pole siin midagi.

Ootame endiselt teie kirju ja kaastöid ning oleme tänulikud igasuguse abi eest.

Beež villane kampsun

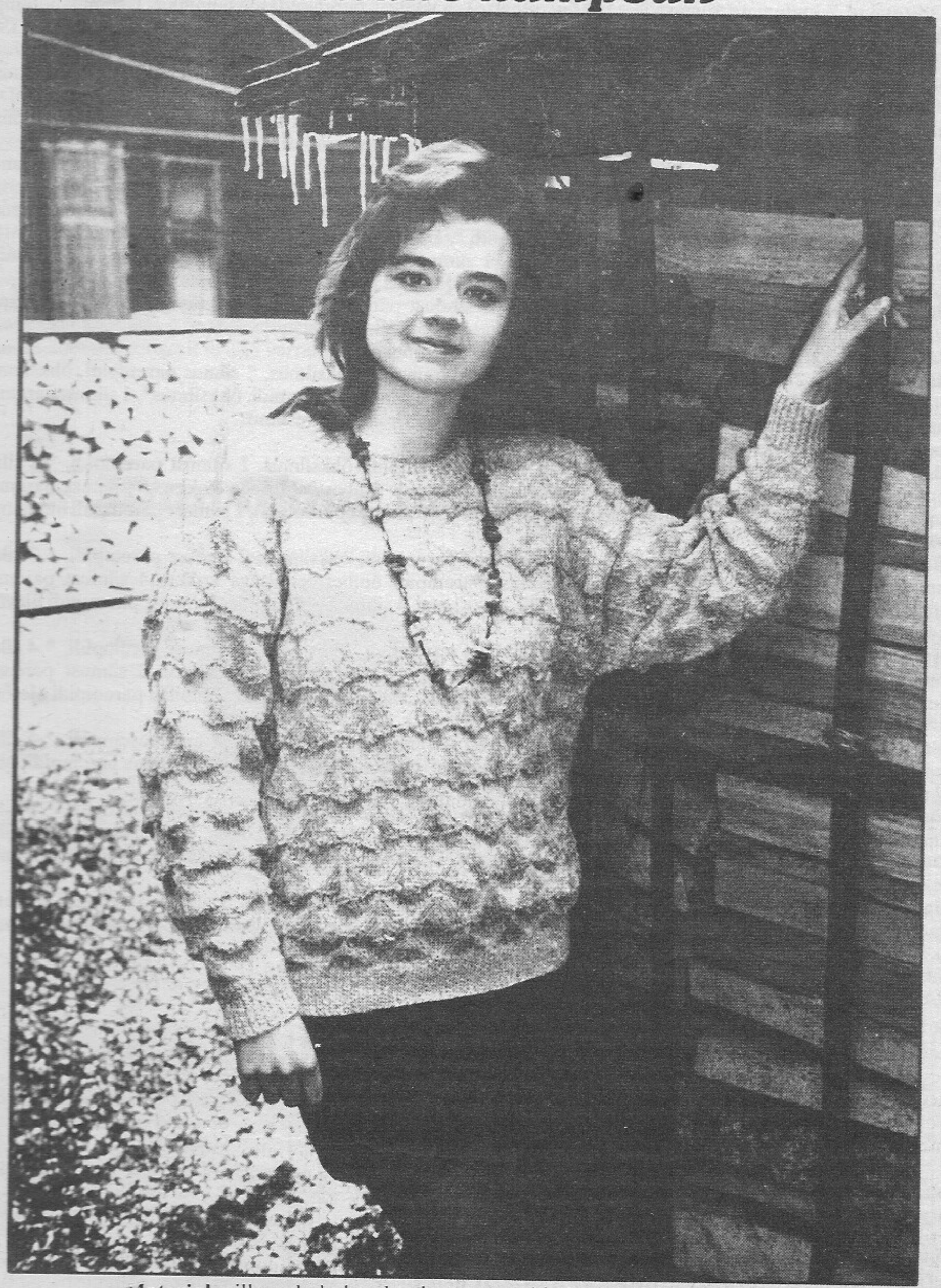

Materjal: villane kahekordne karvastatud ja jäme froteelõng.
Vardad: Soonikkoe jaoks nr. 2,5
põhikoe jaoks nr. 4

Servade muster: 1+1 (parempidised silmused kootakse keerdsilmusena)
Põhimuster: (kõik õhksilmused kootakse keerdsilmuse võttega, et ei jääks auku)
1. rida: ääresilmus, * 1 silmus parempidi, õhksilmus, 6 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku (2. ja 1. silmus tõstetakse kudumata ära parempidise kudumisvõttega, 3. silmus kootakse parempidi ning paremal vardal tõstetakse 2 kudumata silmust üle kootud silmuse), 6 silmust parempidi, õhksilmus * 1 silmus parempidi, ääresilmus.
2. - 14. reani kootakse kõik paarisread pahempidi.
3. rida: ääresilmus, * 2 silmust parempidi, õhksilmus, 5 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 5 silmust parempidi, õhksilmus, 1 silmus parempidi, * 1 silmus parempidi, ääresilmus.
5. rida: ääresilmus, * 3 silmust parempidi, õhksilmus, 4 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 4 silmust parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi * 1 silmus parempidi, ääresilmus.
7. rida: ääresilmus, * 4 silmust parempidi, õhksilmus, 3 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 3 silmust paremini, õhksilmus, 3 silmust parempidi, * 1 silmus parempidi, ääresilmus.
9. rida: ääresilmus, * 5 silmust parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 2 silmust parempidi, õhksilmus, 4 silmust parempidi *, 1 silmus parempidi, ääresilmus.
11. rida: ääresilmus*, 6 silmust parempidi, õhksilmus, 1 silmus parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 1 silmus parempidi, õhksilmus, 5 silmust parempidi*, 1 silmus parempidi, ääresilmus.
13. rida: ääresilmus, * 7 silmust parempidi, õhksilmus, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, õhksilmus, 6 silmust parempidi, * 1 silmus parempidi, ääresilmus.
15. rida ja 16. rida: kõik silmused kududa parempidi läbi froteelõngaga.
17. rida: ääresilmus, 2 silmust parempidi kokku, 6 silmust parempidi, õhksilmus, * silmus parempidi, õhksilmus, 6 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 6 silmust parempidi, õhksilmus*, 1 silmus parempidi, õhksilmus, 6 silmust parempidi, 2 silmust parempidi ületõstmisega kokku, ääresilmus.
18. reast - 30 reani kootakse kõik paarisread pahempidi.
19. rida: ääresilmus, 2 silmust parempidi kokku, 5 silmust parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, * 2 silmust parempidi, õhksilmus, 5 silmust pahempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 5 silmust parempidi, õhksilmus, 1 silmus parempidi*, 2 silmust parempidi, õhksilmus, 5 silmust parempidi, 2 silmust parempidi ületõstmisega kokku, ääresilmus.
21. rida: ääresilmus, 2 silmust parempidi kokku, 4 silmust parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, * 3 silmust parempidi, õhksilmus, 4 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 4 silmust parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, * 3 silmust parempidi, õhksilmus, 4 silmust parempidi, 2 silmust parempidi ülevõtmisega kokku, ääresilmus.
23. rida: ääresilmus, 2 silmust parempidi kokku, 3 silmust parempidi, õhksilmus, 3 silmust parempidi, * 4 silmust parempidi, õhksilmus, 3 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 3 silmust parempidi, õhksilmus, 3 silmust parempidi*, 4 silmust parempidi, õhksilmus, 3 silmust parempidi, 2 silmust parempidi ületõstmisega kokku, ääresilmus.
25. rida: ääresilmus, 2 silmust parempidi kokku, 2 silmust parempidi, õhksilmus, 4 silmust parempidi, * 5 silmust parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 2 silmus parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, 2 silmust parempidi ületõstmisega kokku, ääresilmus.
27. rida: ääresilmus, 2 silmust parempidi kokku, 1 silmus parempidi, õhksilmus, 5 silmust parempidi, * 6 silmust parempidi, õhksilmus, 1 silmus parempidi, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, 1 silmus parempidi, õhksilmus, 5 silmust parempidi, * 6 silmust parempidi, õhksilmus, 1 silmus parempidi, 2 silmust parempidi ületõstmisega kokku, ääresilmus.
29. rida: ääresilmus, õhksilmus, 6 silmust parempidi, * 7 silmust parempidi, õhksilmus, 3 silmust parempidi ümbertõstmisega kokku, õhksilmus, 6 silmust parempidi, * 7 silmust parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi ületõstmisega kokku, ääresilmus.
31. ja 32. rida: kõik silmused kududa parempidi läbi froteelõngaga.

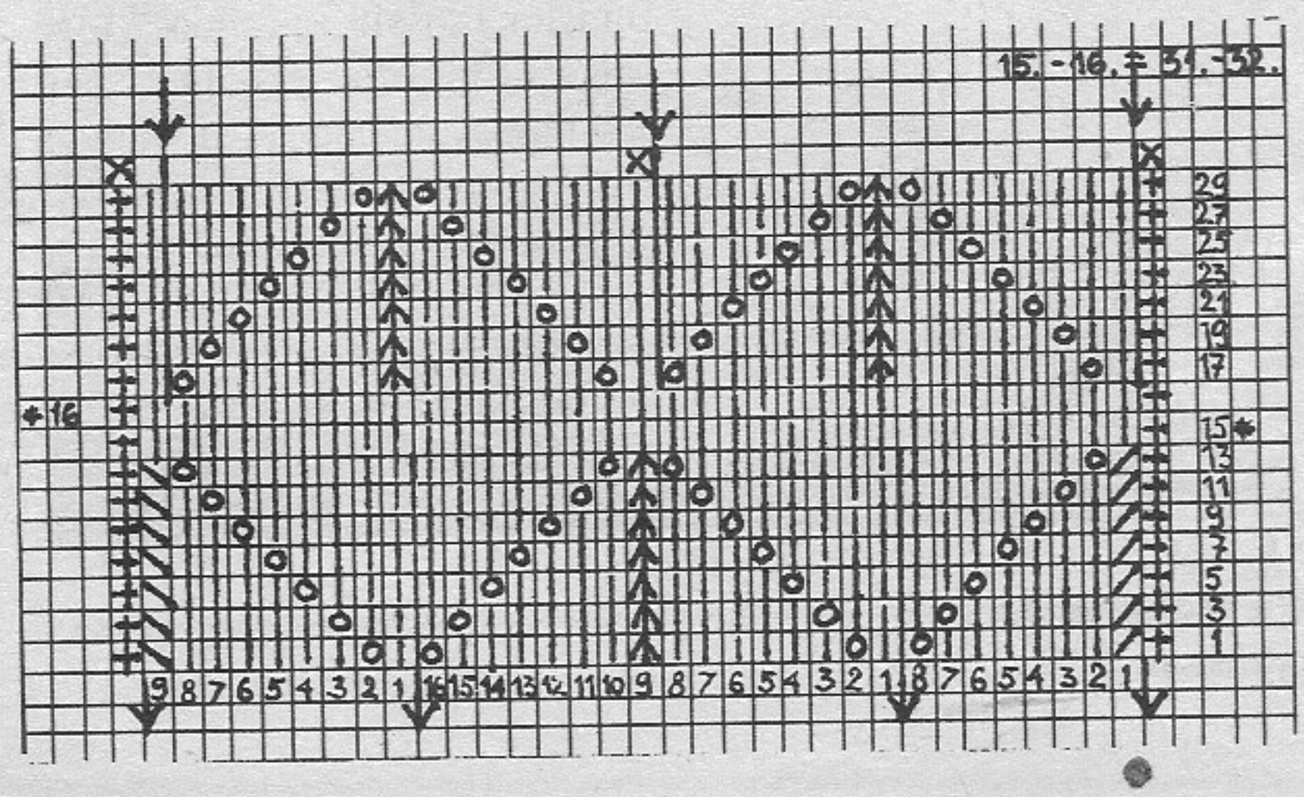

NB! Tekst, mis asub * märkide vahel on korduva mustriosa kirjeldus.

ESIOSA: Serv kootakse nr. 2,5 varrastega soonikkoes. Serva kõrgus on 20 rida, laius 141 silmust.

Kehaosa kootakse nr. 4 varrastega, põhimustri järgi, milleks tuleb juurde kasvatada võrdsetel kaugustel 6 silmust.

Kirjeldusest võib näha, et 1.-32. reani on kirjakorra kõrgus, mis hakkab korduma.

Kui on läbi kootud 4 kirjakorda, siis 5. kirjakorra 18. real kootakse maha 29 keskmist silmust.

Edasi jätkatakse mõlema kaelusepoole kudumist korraga samal vardal. Kahandamist jätkatakse igal real 1. poole edasirea lõpus 2 silmust parempidi kokku ja 2. poole tagasirea lõpus 2 silmust pahempidi keerdsilmusena kokku.

Seejärel kootakse veel 15 rida kahandamata. Järele jääb 51 silmust kummalgi poolel.

SELJAOSA: Kootakse analoogiliselt kuni 5. kirjakorra lõpuni. Seejärel ka 6. kirjakorra 1. ja 2. rida. 3. real kootakse maha 35 keskmist silmust. Edasi kahandatakse 15. reani analoogiliselt esiosaga igal real, kuni järel on 51 silmust kummalgi poolel.

VARRUKAD: Luua üles 51 silmust varrastega nr. 2,5, kududa soonikkoes 20 rida. Seejärel alustada põhimustri kudumist nr. 4 varrastega.

Kasvatamine toimub 9 korda igal 4. real peale esimest ja viimast silmust, kududes kahe silmuse vahelt välja keerdsilmuse võttega uue silmuse.

Jätkata kasvatamist igal teisel real, kuni varruka laius on 128 silmust, ning seejärel kasvatamata, kuni varruka pikkus on käes.

VIIMISTLUS: Kõigepealt silmatakse kokku õlasilmused, seejärel õmmeldakse varrukas õlajoonele ning õmblus varrukasuust küljejoonele alumise servani põlvikpistes.

Kaeluseks heegeldatakse kaelakaarelt üles 116 silmust, kootakse 1 rida parempidi karvase lõngaga, seejärel 1 rida parempidi, 1 rida pahempidi ja veel 1 rida parempidi froteelõngaga. 11 rida soonikkoes karvase lõngaga. Viimane rida kootakse jälle froteelõngaga pahempidi ja samas kootakse ka silmused maha.

Kaelus kootakse ringselt nr. 2,5 varrastega.

Tiina SUTT

Maavillane meestedžemper

Džempri kudumiseks vajate vähemalt 700 grammi nr 6 maavillast lõnga, suurte meeste puhul aga kuni 1 kg.

Kui olete proovilapi abil vajaliku silmuste arvu välja arvestanud, ärge alustage veel silmuste ülesloomist, vaid võtke paber ja pliiats appi ning püüdke muster paigutada sümmeetriliselt, nii et mõlemasse äärde jääks palmik. Üks mustrikord on 22 silmust, kusjuures varda lõpul peab viimase palmiku tarvis lisanduma veel 10 silmust. Kui teile vajaliku silmuste arvuga ei taha muster täpselt mahtuda, looge silmuseid juurde, sest suur džemper on mugavam ja praegu ka moes.

Džempri alläär ja varrukaotsad on soonikkoes, samuti kaelus, mis on külge kootud, kahekordseks keeratud ja siis kinni silmatud, ilma silmuseid maha laskmata. Silmamisel jääb kaelus hästi veniv ja tuleb vabalt üle pea.

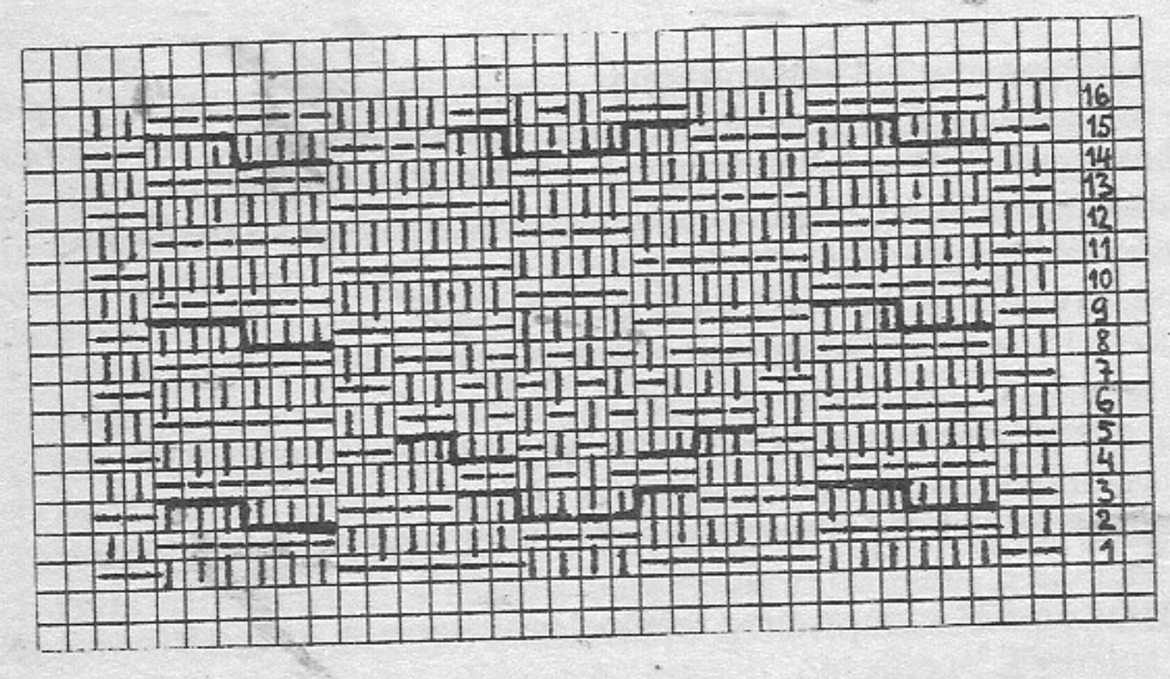

Kudumismärgid:

| parempidine silmus
— pahempidine silmus
palmikuvõte vasakule
palmikuvõte paremale

Anu PÄRNPUU

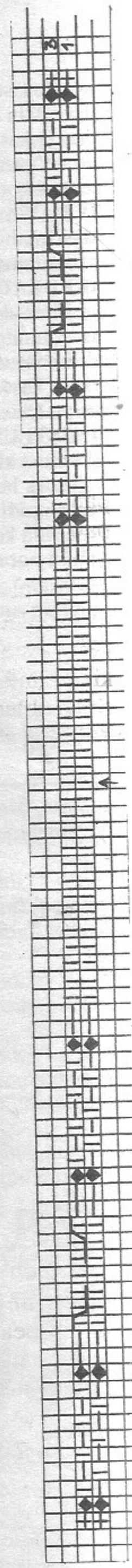

Võõrasemadega džemper

Tagakaane fotol olev võõrasemadega džemper on kootud kahekordsest maavillasest lõngast nr 3,5 varrastega. Kuna džemper on lühikese joonega, vaevu vöökohta kattev, kulus materjali 550 grammi.

Looge vardale 82 silmust ja alustage ääre kudumist.

Äär: Kuduge 1 rida parempidi ja tagasirida pahempidi. Kolmandal real kuduge igasse kolmandasse silmusesse viiest silmusest nupp (vt «Kudumiskool»). Tagasirida jälle pahempidi ja edasi kordub muster esimesest reast. Samuti kuduge ka varrukaotsad ja kaelus.

Esi- ja tagatükk kuduge mustriskeemi järgi, alustades juba paari rea jä võõrasemade kudumist.

Varrukas kuduge väiksema skeemi järgi. Kuna varrukas on laienev, kuduge kasvatatav osa nn kananahas, so 1 silmus parempidi, 1 silmus pahempidi, igal parempidisel real silmuseid vahetades, nii et parempidise silmuse kohal on pahempidine ja pahempidise kohal parempidine.

Silja MÄETAMM

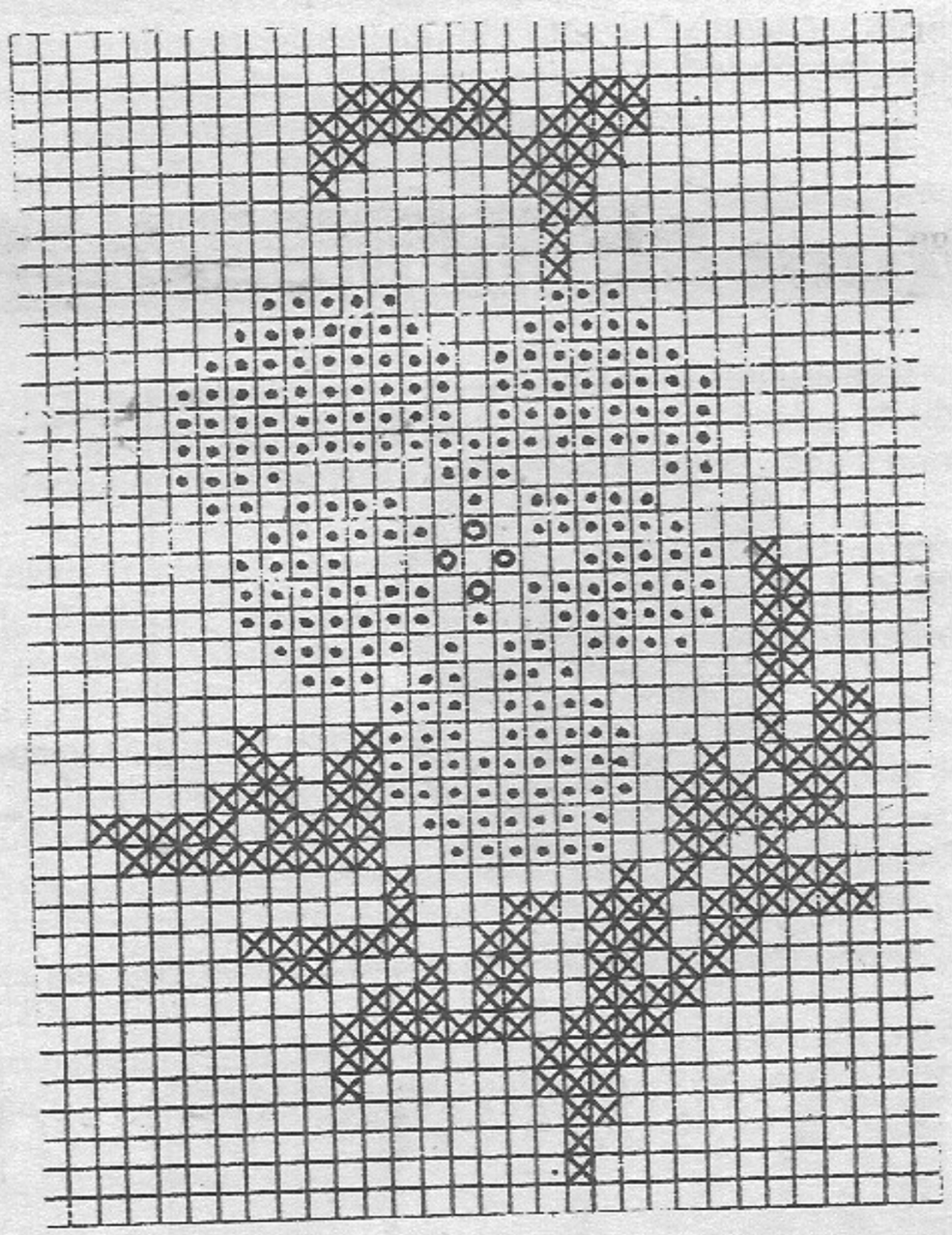

Kudumismärgid:

+ ääresilmus
| parempidine silmus
— pahempidine silmus
palmikuvõte paremale
palmikuvõte vasakule
◆ paremal pool tõsta silmus kudumata ära

Värvid:

× roheline
∘ kollane
• vastavalt soovile kas punane, sinine, pruun vms, erinevad õied võivad olla eri värvi

KIRJU ON MOES

Selline kirju džemper sobib nii mehele kui ka naisele, poisile kui ka tüdrukule. Meie fotol olev džemper on «Vikero» vabriku lõngast, kuid põrmugi halvem pole maavillane lõng. Džemper on väga lihtsa lõikega, keskmiselt laia varrukaga, mis juba alt laialt kootud. Ainus kaarjas joon on kaelus, kõik tükid muidu sirged ja igale tegijale kerged kududa.

Materjali kulub naistedžemprile 500-700 g, meestedžemprile 700-900 g, olenevalt suurusest. Värvid võib igaüks ise valida. Meie kasutasime tumepunast, punakaspruuni ja sinepikollast. Väiksemal mustriskeemil on varrukamuster.

Anu PÄRNPUU

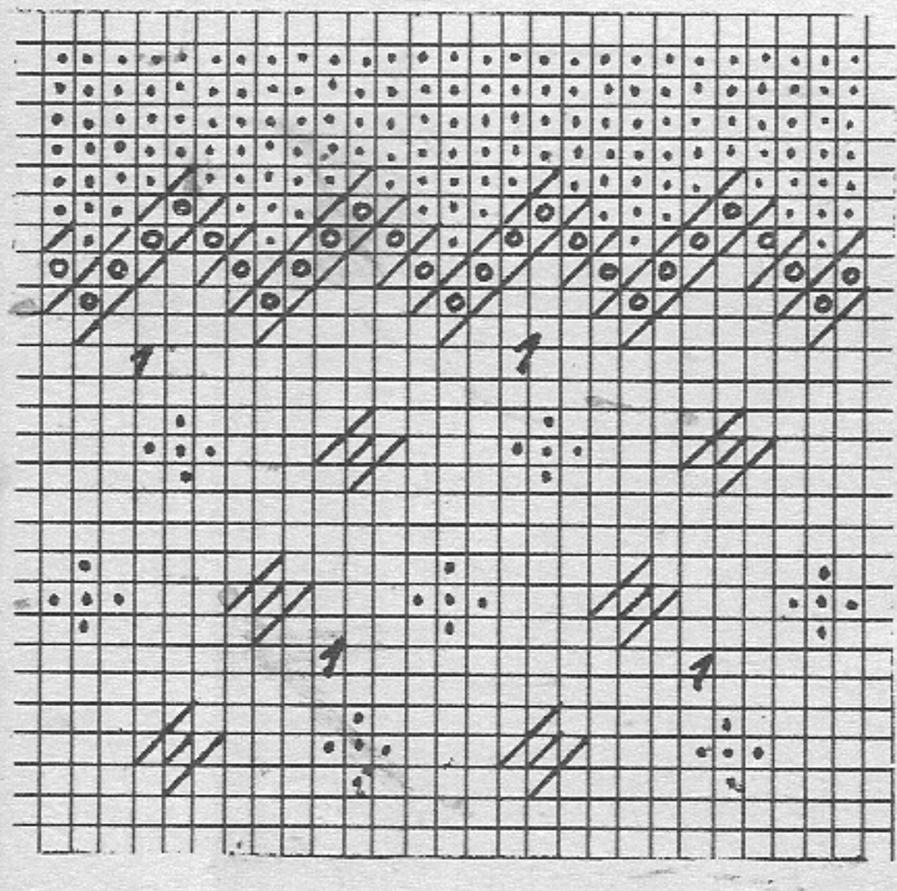

Värvid:

1 ja 0 - pruun
· - tumepunane
2 ja/ - tumekollane

♣

Lugejate soovil

Lisame täienduseks **«Käsitöölehe»** 1991. a sügisnumbris ilmunud lehtedega kampsuni kudumise kohta:

1. Lehtede kudumisel ei tohi silmuste arv suureneda ega väheneda, seega õhksilmuste arvule vastavalt peab toimuma ka kokkuvõtmine ja kokkuvõtmistele vastavalt peab olema kas õhksilmuseid või silmuste kasvatamist. Anname seepärast veel kord ja õige skeemi.

2. Kui soovitakse, et lehed hakkaksid jooksma diagonaalis, tuleb lehe ühelt küljelt pahempidiseid silmuseid kokku võtta, teiselt küljelt aga kasvatada kas silmuse vahelt või ühest silmusest mitut välja kududes. Soovitav on võtta ühelt poolt 3 silmust pahempidi kokku, teiselt poolt aga vastav arv juurde kasvatada.

3. Juurdekasvatamisega on võimalik ka uusi varsi saada, kui näiteks skeemil olevast parempidisest e varresilmusest 3 välja kududa ja neid edaspidigi parempidises koes kududa.

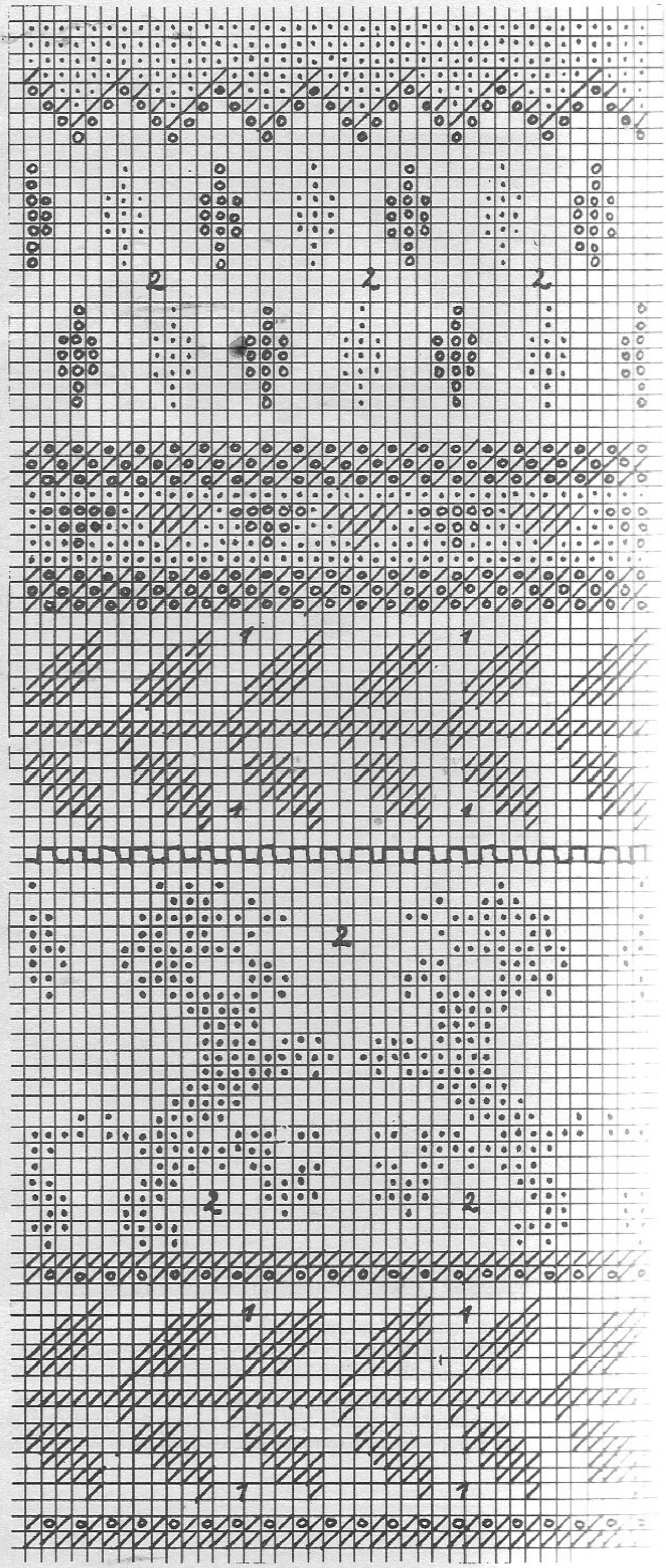

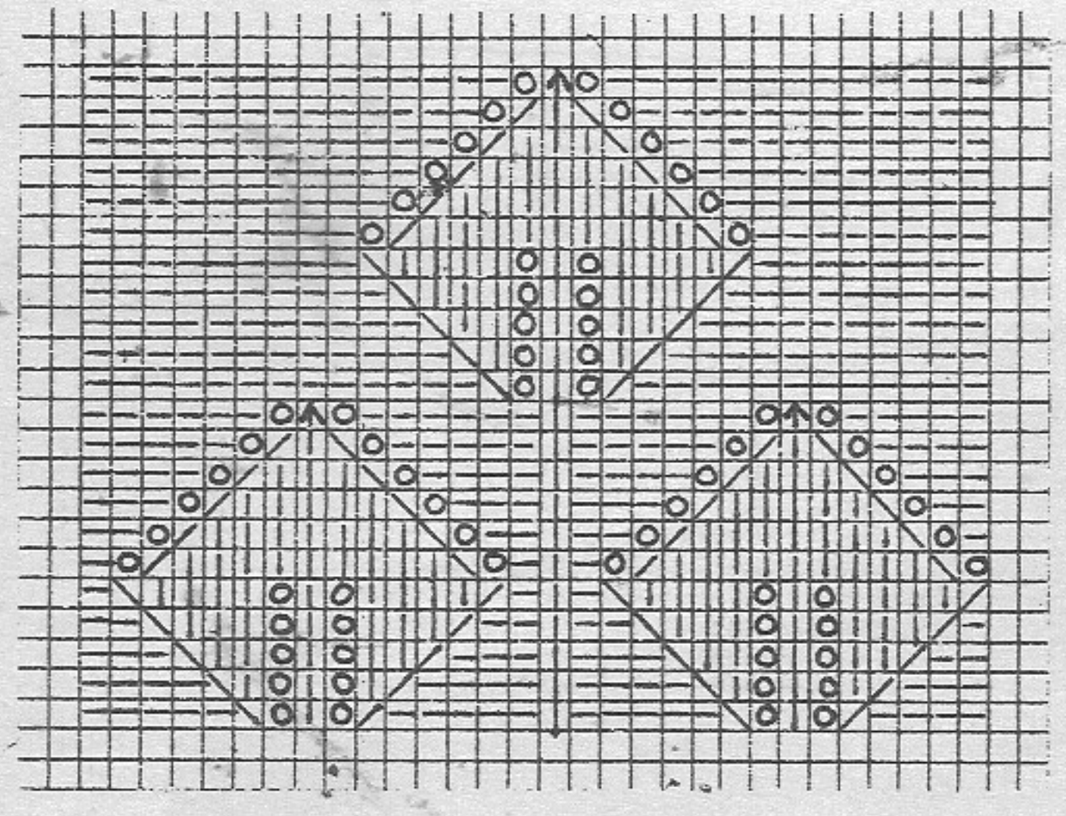

4. Varred hakkavad jooksma diagonaalis, kui tõsta parempidine silmus üle pahempidise soovitud suunas ja läbi kududa ikka parempidine silmus parempidisena ja pahempidine silmus pahempidisena.
5. Leht hakkab diagonaalsena hoidma ka siis, kui näiteks lehe kõrvalt küljelt võtta 3 silmust pahempidi kokku, kududa seejärel lehte vastavalt skeemile, kuid kokkuvõtmisi mitte teha, kududa vaid parempidiseid silmuseid ja õhksilmuseid.
6. Diagonaalseks kudumiseks ei maksa igal paaritul real kokkuvõtmisi (ja vastavalt kasvatamisi) teha, kuna see toimuks liiga suure nurga all. Võib kududa näiteks 1/3 kampsuni pikkusest otse ja siis üle minna diagonaalsele joonele (vt. foto sügisnumbris lk. 5). Kui tihedasti sarnast kokkuvõtmist teha, tuleks selgitada koeprooviga, oleneb see ju suuresti lõnga jämedusest ja kandja suurusnumbrist.

Anu PÄRNPUU

Õlakutega lastedžemper

Lõbusa jänkudega kampsuni võib saada lõngakorvi pesamunadest. Selleks on vaja vähemalt kolme eri värvi lõnga. Meie skeemil on kahe lõnga vahetamine iga nelja rea järel märgitud tähtedega A ja B, B-le võiks nüüd järgneda C ja siis jälle A või hoopis D. Kudumiseks luua üles neljaga jaguv arv silmuseid + 2 ääresilmust. (Skeem)

Kui olete kaelaaugu silmused maha jätnud (abivardale, et pärast krae külge kududa), alustage õlakute kudumist. Esiosale kuduge see skeemi järgi seni, kui 8 rida on kootud. Nüüd võtke esimese rea silmused pahemalt poolt abivardale ja kuduge üheksanda reaga esimese ja kaheksanda rea silmused kokku. Tekib volt. Tagasirida (kümnes) kuduge pahempidi ja alustage uuesti esimesest reast ning lõpetage 9. reaga. Kokku saate kaks volti. (Skeem)

Seljaosale kuduge üks volt, lõpetades üheksanda reaga. Esi- ja seljaosa silmused kuduge või õmmelge kokku.

Käise lõpetuseks kuduge neli rida ripskoes ehk 8 rida parempidist kudet. Nüüd silmake või õmmelge varrukad tavalisel kombel džempri külge, viimaseks tehakse küljeõmblused.

Džempri alläär, varrukaotsad ja krae on soonikkoes.

Suule PROOS

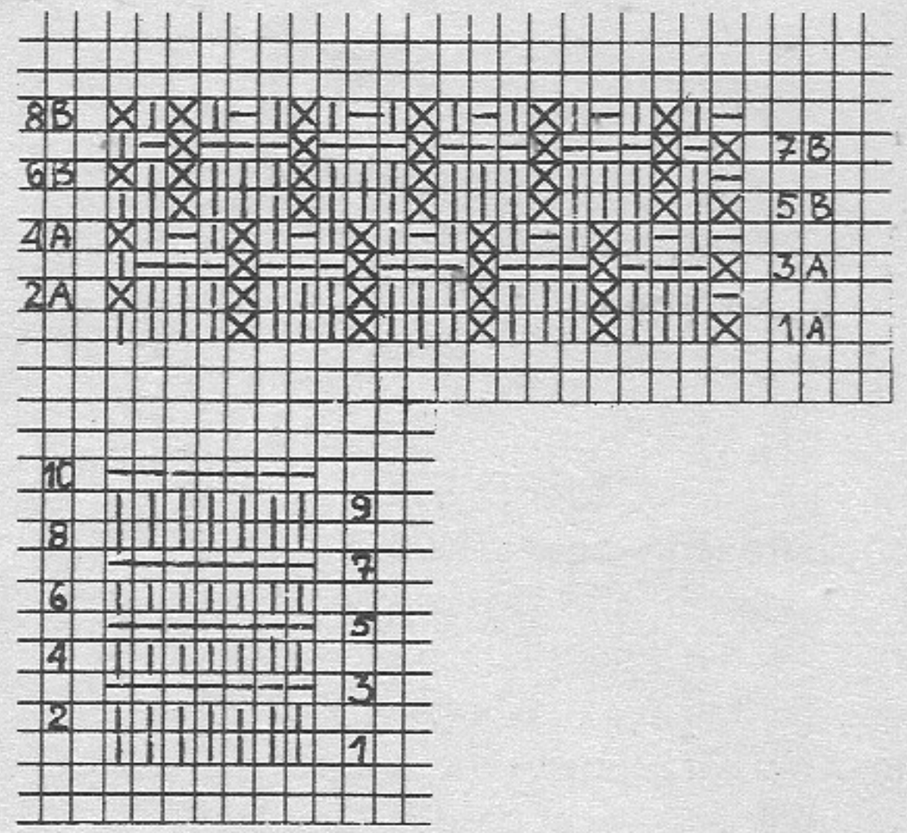

Kudumismärgid:

| parempidine silmus

— pahempidine silmus

X silmus tõsta kudumata vardale

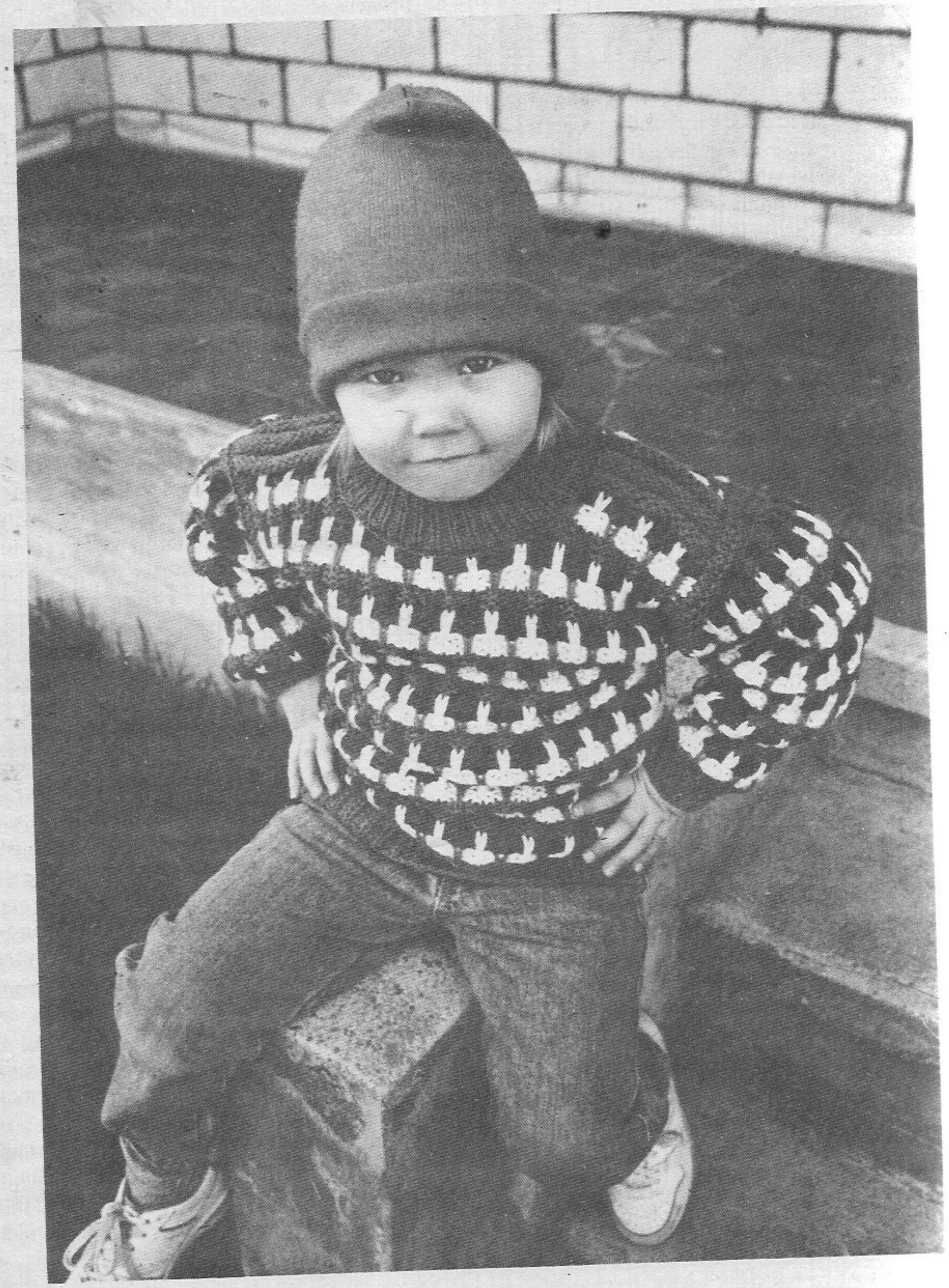

Esimesed jalavarjud

kuni kolmekuusele lapsele võib kududa kas sini-valge või roosa-valge lõngaga.

Loo üles 14 silmust. Koo 4 rida parempidist kudet sinise ja 4 rida pahempidist kudet valge lõngaga. Koo selliseid triipe kokku 14. See on papu sääreosa, õmble see torukeseks kokku. Kudumisel jäta silmuseline äär.

Korja õmbluse vastaspoolelt silmuselisest äärest üles 12-14 silmust ja koo 4 rida parempidist kudet sinisega, 4 rida pahempidist kudet valgega, 4 rida parempidist kudet sinisega. Jäta silmused vardale ja korja lisaks (sukavarrastele) pealselapi külgede silmused (silmuseline äär) ja sääreosa silmused. Kokku peaks varrastele saama ca 70 silmust.

Koo ringselt 4 rida valge lõngaga pahempidiselt, 4 rida sinisega parempidiselt ja 4 rida valgega pahempidiselt.

Tald koo ainult valge (või sinise) lõngaga parempidiselt. Jaga silmused mõtteliselt pooleks ja koo ninaosas 2 silmust parempidi kokku, koo 8 silmust parempidiselt (4 + 4 silmust keskjoonelt) ja seejärel 2 silmust ületõstmisega kokku. Sama võtet korda kannaosas, seal võib vahe olla 6 silmust. Kokkuvõtmine tee igal real, kusjuures järgmisel korral on parempidiste silmuste arv 6 (4), siis 4 (2), siis 2 (0). Seejärel õmble mõlema poole silmused silmamisvõttega kokku.

Tee ilus tuttidega pael ja põimi sääreosasse.

Aliide VÕLLI

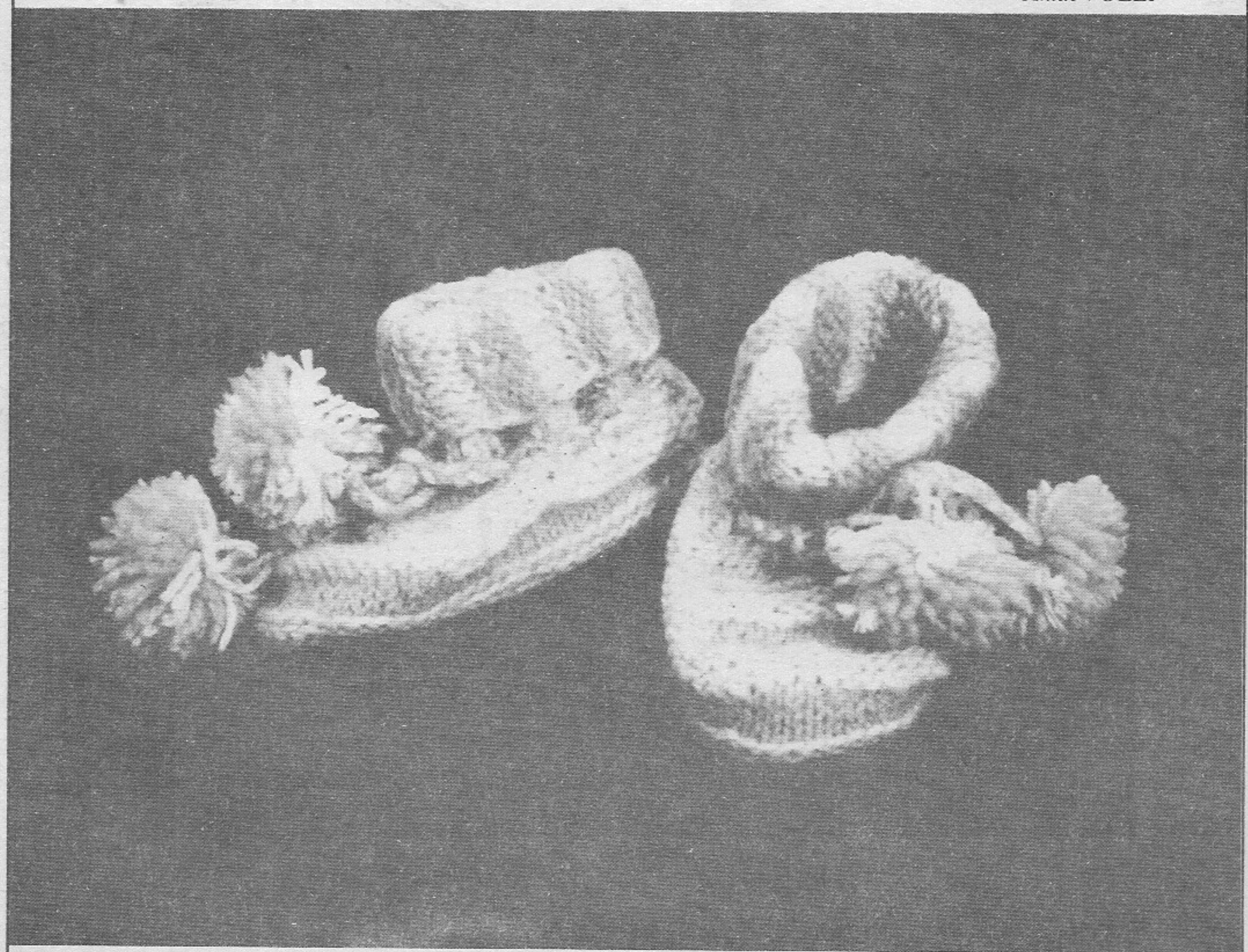

Helehall suvepluus

Materjal: puuvillane efektlõng.
Vardad: nr 4.

Servade muster:

1. rida: ääresilmus * 1 parempidine silmus, õhksilmus, 2 parempidist silmust, 3 silmust ümbertõstmisega kokku (2. ja 1. silmus tõstet. kudumata ära parempidise kudumisvõttega, 3. silmus kootakse parempidi ning paremal vardal tõstetakse 2 kudumata silmust üle kootud silmuse), 2 silmust parempidi, õhksilmus*, 1 silmus parempidi, ääresilmus.

2. rida: kõik silmused kootakse pahempidi läbi.

Põhimuster:

1. rida: ääresilmus, 2 silmust parempidi kokku, 2 silmust parempidi, õhksilmus * 1 silmus parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ületõstmisega kokku (1. silmus tõstetakse parempidise kudumisvõttega kudumata ära, 2. ja 3. silmus kootakse parempidi kokku ning paremal vardal tõstetakse kudumata silmus üle kootud silmuse), 2 silmust parempidi, õhsilmus, * 1 silmus parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, 2 silmust parempidi ületõstmisega kokku, ääresilmus.

2. rida ja kõik paarisread: kootakse kõik silmused pahempidi läbi.

3. rida: = 1. rida.

5. rida: ääresilmus * 1.silmus parempidi, õhksilmus, 2 silmust parempidi, 3 silmust parempidi ületõstmisega kokku, 2 silmust parempidi, õhksilmus *, 1 silmus parempidi, ääresilmus.

7. rida: = 5. rida.

Luua üles 139 silmust, 1 rida kududa parempidi, edasi serva mustri järgi 16 rida. Järgneb põhimustriga osa.

Kui detail on kootud valmis kaeluseservani, jagatakse silmused pooleks, kusjuures jääk on 1 silmus, millest tõmmatakse läbi tema kõrval asetsevd silmused (jäägisilmus kahaneb seega ära). Jätkatakse kudumist mõlema kaeluseserva poolega korraga. Kohe alustatakse ka kahandamisega. Kakskümmend korda kahandatakse järgmiselt:

1. poole iga edasirea lõpus 2 viimast silmust parempidi kokku kududa;
2. poole iga tagasirea lõpus 2 viimast silmust pahempidi keerdsilmusena kokku kududa.

Seejärel kahandada veel kolm korda üle rea. Järele jääb 42 silmust kummalegi poolele.

Seljaosa: luua üles 131 silmust. Edasi tehakse kõik analoogiliselt esiosaga kuni kaeluseavani. Selleks kududa maha 41 keskmist silmust, kahandada igal real mõlemal poolel 3 silmust. Järele peab jääma 42 silmust.

Krae: Kui õlasilmused on kokku õmmeldud või silmatud, heegeldatakse kaelusejoonelt üles 131 silmust. Kaks rida kootakse soonikkude krae kannaks. Seejärel alustatakse krae kudumist servamustri järgi. Neli rida kootakse analoogiliselt mustrile, 5. ja 11. real jäetakse ära kolme silmuse kokkukudumine, selle asemel kootakse õhksilmuste vahel asuvad silmused parempidi läbi. Sellega kasvab ühele mustriosale silmuseid juurde. Järgnevatel ridadel tuleb jälgida, et kolme silmuse kokkukudumine jääks alati keskele.

Üldse kootakse krae kõrguseks 16 rida. 17. real kootakse pahempidiseid silmuseid, mis kohe ka maha kootakse.

Varrukad: Luua üles 99 silmust. Kududa 1 rida parempidi, edasi 16 rida serva mustri järgi. Järgneb põhimustriga osa, kootakse kõrguseks 5 mustrikõrgust.

Viimistlus: varrukas õmmeldakse õlajoonele, seejärel õmblus varrukaservast küljeõmbluse alumise servani. Kõik õmblused tehakse põlvikpistes.

Tiina SUTT

Kudumiskool

(Algus eelmises «Käsitöölehes»)

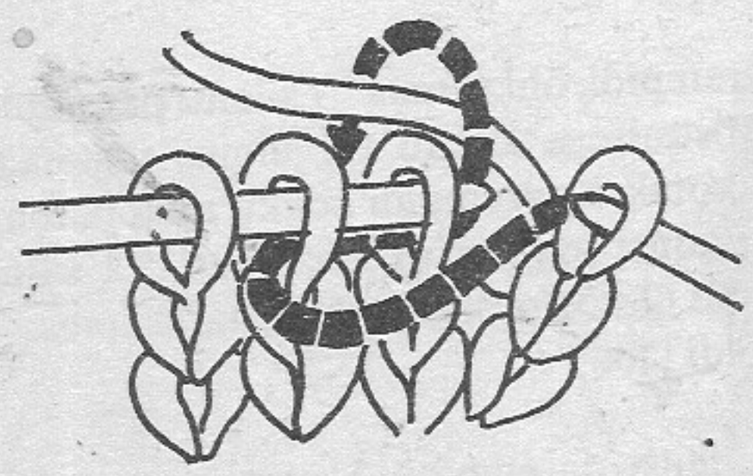

2 silmust parempidi kokku kududa
2 s. oikealta kierettyä yhteen
2 M. rechts verchränkt zus. str.
(zusammenstricken)
sticka 2m ihop vridna rätt

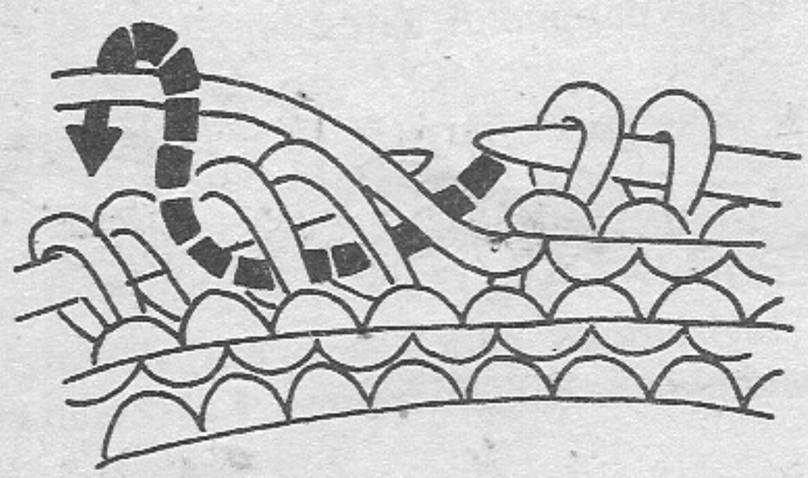

2 silmust pahempidi kokku kududa
2 s. nurin yhteen
2 M. links zus. str.
sticka ihop 2m avigt

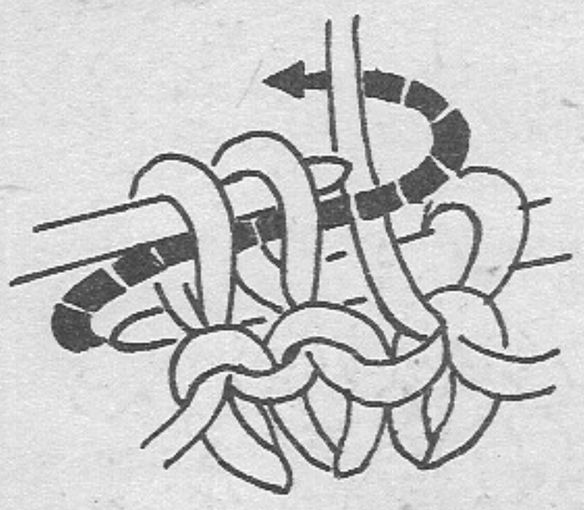

2 silmust pahempidi keerdus kokku kududa
2 s. nurin kierettyä yhteen
2 M. links verschränkt zus. str.
sticka ihop 2m vridna avigt

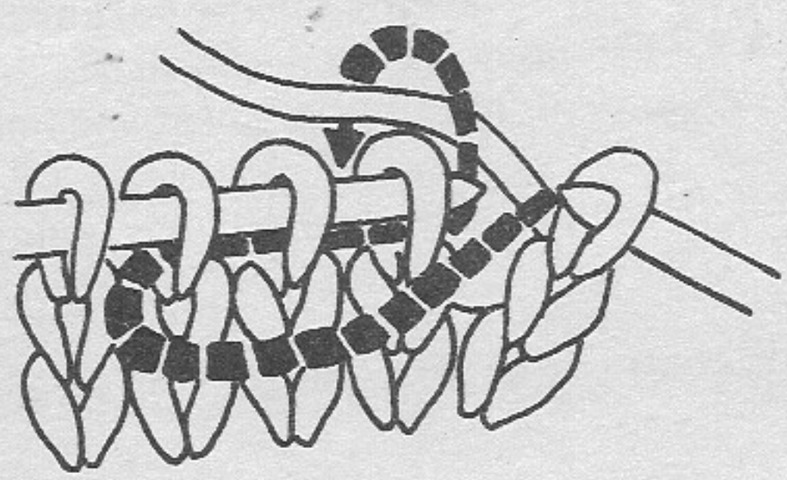

3 silmust parempidi kokku kududa
neulo 3 s. yhteen
3 M. rechts zus. str.
sticka ihop 3 maska rätt

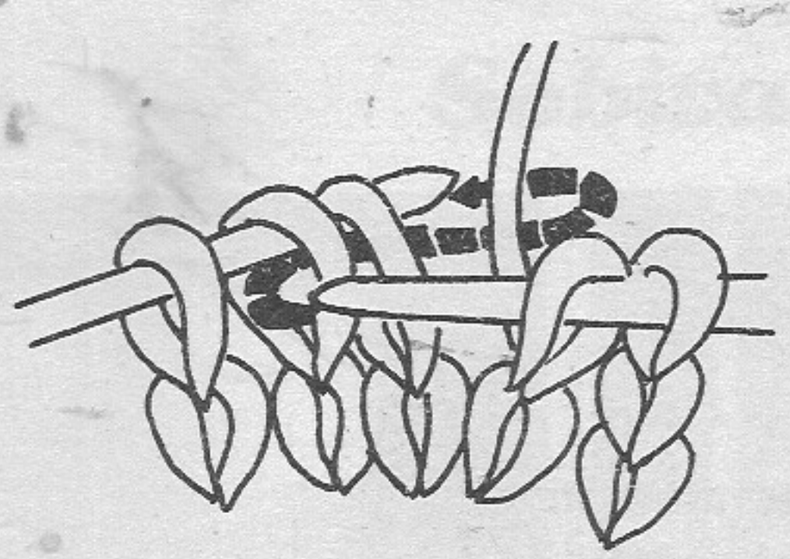

3 silmust ületõstmisega kokku kududa (esimene silmus kudumata vardale, 2 silmust kududa parempidiselt kokku ja kudumata silmus tõsta üle kokkukootud silmuse)
kaksoiskavennus = 3 s. ylivetäen yhteen (nosta ensimmäinen silmukka neulomatta, neulo kaksi seuraavaa oikein yhteen, vedä neulomaton silmukka yhtenneulottujen yli)
3 M. überzogen zusammenstr. (1 M. abheben, 2 M. rechts zus. str. die abgehobene M. darüberziehen)
3 m. med ödhpt (överdragshoptagning) lyft 1 m, (sticka 2 m ihop rätt, drag den lyfta m över de tillsammans stickade maskorna) = Dubbel överdragshoptagning

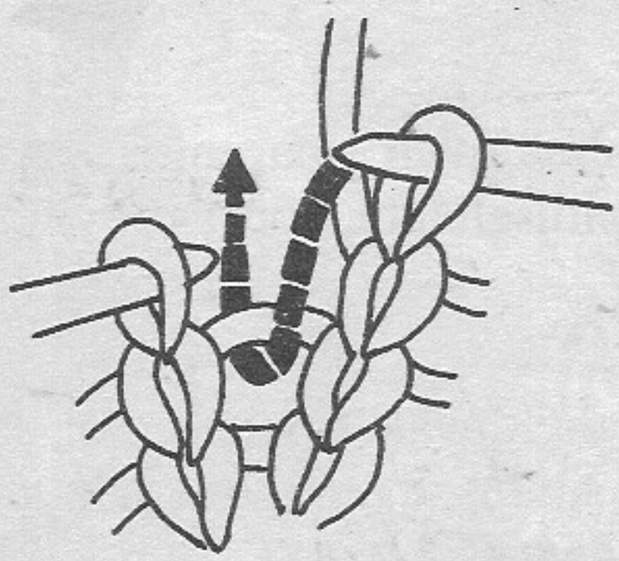

Lisasilmus - kahel eelmisel real kootud silmuse vaheline lõng võetakse vardale ja kootakse sellest keerdsilmus
lisäys-nosta uusi s edellisen krs:n silmukoiden välistä vasemmalle puikolle, neulo se takareunastaan
1 M. rechts verschränkt aus dem M. Querdraht herausstricken
Tag upp 1 vriden rm av tråden mellan två m

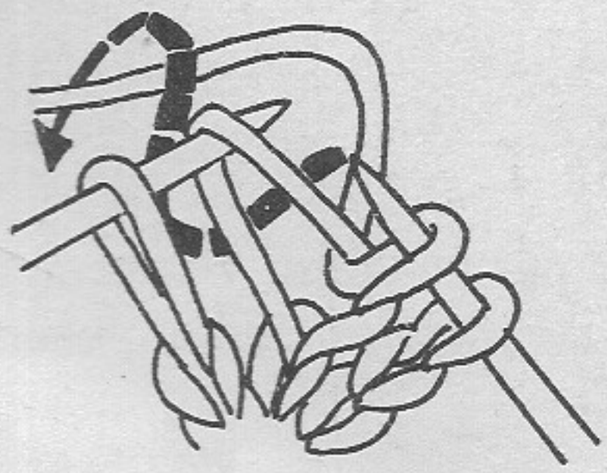

Ühest silmusest kasvatatakse, st kootakse välja 3 silmust - 1 parempidiselt 1 pahempidiselt, 1 parempidiselt
kaksoislisäys
aus 1 M - 3 m herausstricken wechelnd 1 M rechts, 1 M links, 1 M rechts
sticka upp 3 m ur en m, sticka omväxl 1 rm, 1 am, 1 rm

N - nupp
nuppy
Noppe
Noppa = Musch

Nupu kudumiseks on palju võimalusi. Alljärgnevalt mõned:

a) koo välja vahelduvalt 1 parempidine, 1 pahempidine silmus 3 korda samast silmusest = 6 silmust, pööra töö, koo 6 silmust pahempidi kokku, pööra töö, koo kokkukootud silmus parempidiselt ja jätka vastavalt mustrile.

b)koo ühest silmusest paaritu arv vahelduvalt 1 parempidi, 1 pahempidi, pööra. koo saadud silmused tagasireal läbi nii, nagu näib, pööra töö ja koo silmused parempidiselt kokku

c) töö paremal poolel koo ühest silmusest välja paaritu arv silmuseid vahelduvalt parempidine silmus, lõngakeerd vardale. Tõsta kasvatatud silmused tagasi vasakule vardale ja koo parempidiselt kokku.

d) koo ühest silmusest välja paaritu arv silmuseid vahelduvalt 1 parempidi, 1 pahempidi keerdus, pööra töö, koo silmused pahempidiselt läbi, pööra töö ja koo 5 silmust parempidi keerdus kokku.

e) koo ühest silmusest välja paaritu arv silmuseid, vahelduvalt 1 pahempidi, 1 parempidi ja tõsta kõik paremale vardale kasvatatud silmused üle esimese kasvatatud silmuse ükshaaval maha.

f) töö paremal poolel koo ühest silmusest välja paaritu arv silmuseid vahelduvalt parempidine silmus, lõngakeerd vardale. Panna vasak varras paremale vardale nupuks korjatud silmustesse nii, et esimest silmust ei võta vardale, ja tõmmata see esimene silmus teistest läbi. Tagasireal võtta nupusilmus kudumata, kusjuures lõng on vardast eespool.

g) koo ühest silmusest välja paaritu arv vahelduvalt 1 parempidine, 1 pahempidine silmus, koo kohe kõik nupusilmused pahempidiselt kokku ja saadud nupusilmus veel kord pahempidiselt läbi.

Sobiva suurusega

laudlina oma lauale võite saada, kui valite korduva mustriga laudlina (vt foto).

Antud laudlina on kootud iirisniidist, tema läbimõõt on 140 cm ja ta kaalub 250 g. Kudumiseks tuleb üles luua 6 silmust ja kududa vastavalt mustrile ringid 1-53. Kaks ristuvat silma võib teineteisest üle tõsta niipidi, kuidas rohkem käe järgi on. Ringid 54-58 kududa parempidi. Ringil 59 kududa kõigepealt 17 silmust parempidi, siis alustada mustri kudumist. Ringil 64 kududa eelnevalt 2 silmust parempidi, siis alustada mustri kudumist. Ringid 75-79 kududa parempidi, edasi kududa vastavalt mustrile ringid 80-108. Järgmised 29 ringi kududa nagu ringid 31-59, kusjuures mustri korduste arv on siin loomulikult suurem.

Ringid 138-151 kududa vastavalt mustrile. Ringid 152-156 kududa parempidi. Kui soovite mustri kordusi, võite nüüd veel korrata ringe 80-82 ja sealt edasi, vastasel juhul jätkata ringidega 157-177.
Järgmised 8 ringi kududa nagu ringid 102-109. Ringid 187-210 kududa vastavalt mustrile, kusjuures 191 ja 199 ringil kududa 1 silmus ära enne mustri alustamist, 209 ringil aga tõsta esimesele vardale 208 ringi viimane silmus ja alustada siis mustri kudumist.

Muster heegeldada maha, ühendades kinnissilmuse abil numbriga näidatud arv silmuseid ja heegeldada nende vahele 12 õhksilmust.
Kui paarisarvulisi ringe ei ole mustril märgitud, tuleb need parempidiselt läbi kududa. Kahest kõrvuti asetsevast õhksilmusest tuleb järgneval real 2 silmust välja kududa, so 2-st lõngakeerust välja kududa 1 silmus parempidi, 1 silmus pahempidi. Kolmest kõrvuti olevast õhksilmusest tuleb välja kududa 7 silmust vahelduvalt 1 silmus parempidi, 1 silmus pahempidi.

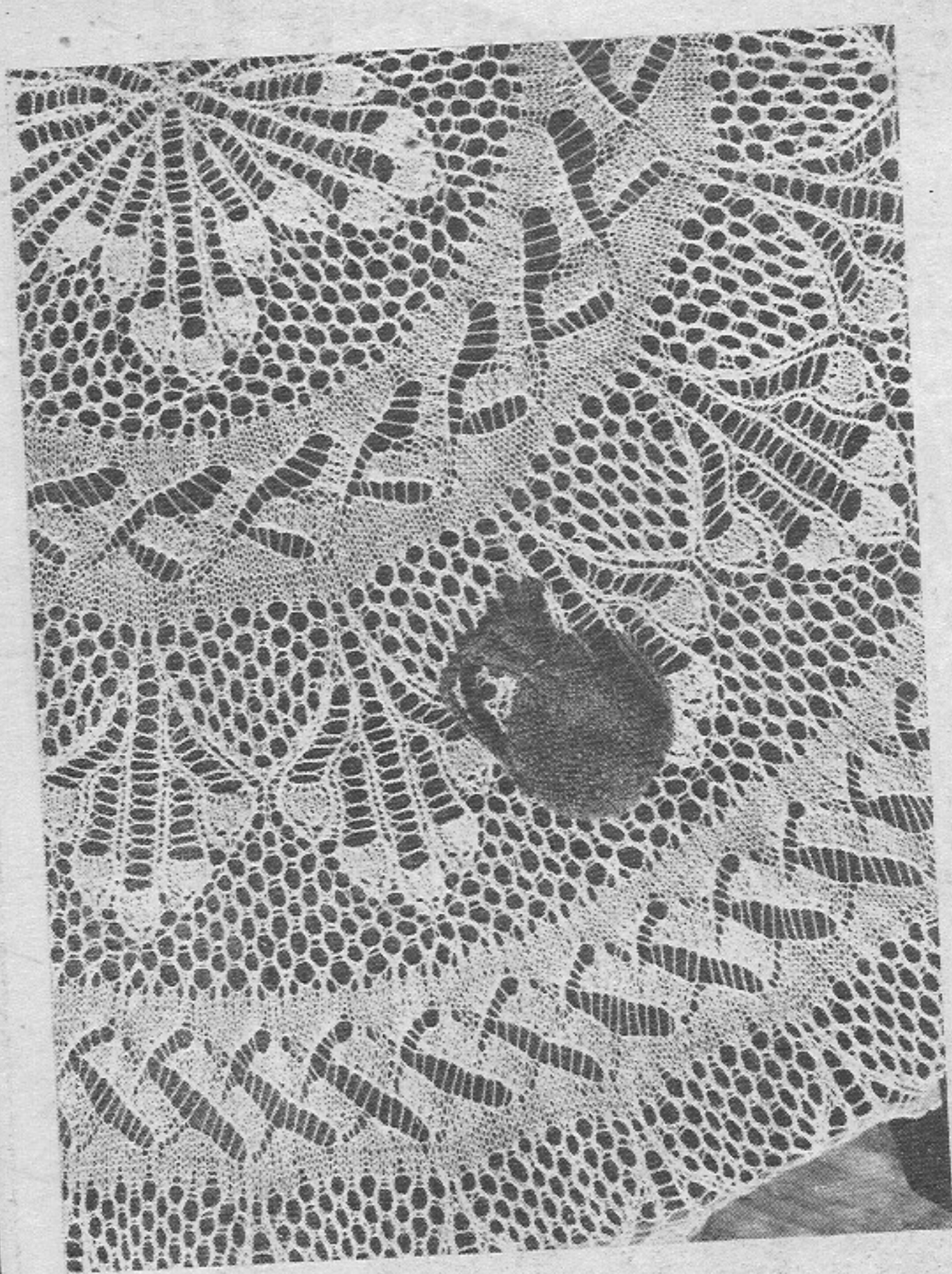

- 2 silmust ristuvalt parempidiselt kududa
| - parempidine silmus
o - õhksilmus
oo - 2 õhksilmust
ooo - 3 õhksilmusest 7 välja kududa
/ - 2 silmust parempidiselt kokku
\ - 2 silmust ületõstmisega kokku
4,5,7 - parempidiste silmuste arv
- 5 silmust parempidiselt kokku
◇ - parempidine keerdsilmus
↑ - 3 silmust ületõstmisega kokku
△ - 3 silmust parempidiselt kokku
— - pahempidine silmus
2 - 1 silmusest 2 välja kududa (1 parempidi, 1 pahempidi)
1.s.t. - kududa mustriringilt vaheringile nii palju silmuseid kui arv näitab ja siis alustada mustri kudumist
1.s.e. - alustada mustririda nii mitme vaheringi silmusega nagu arv näitab

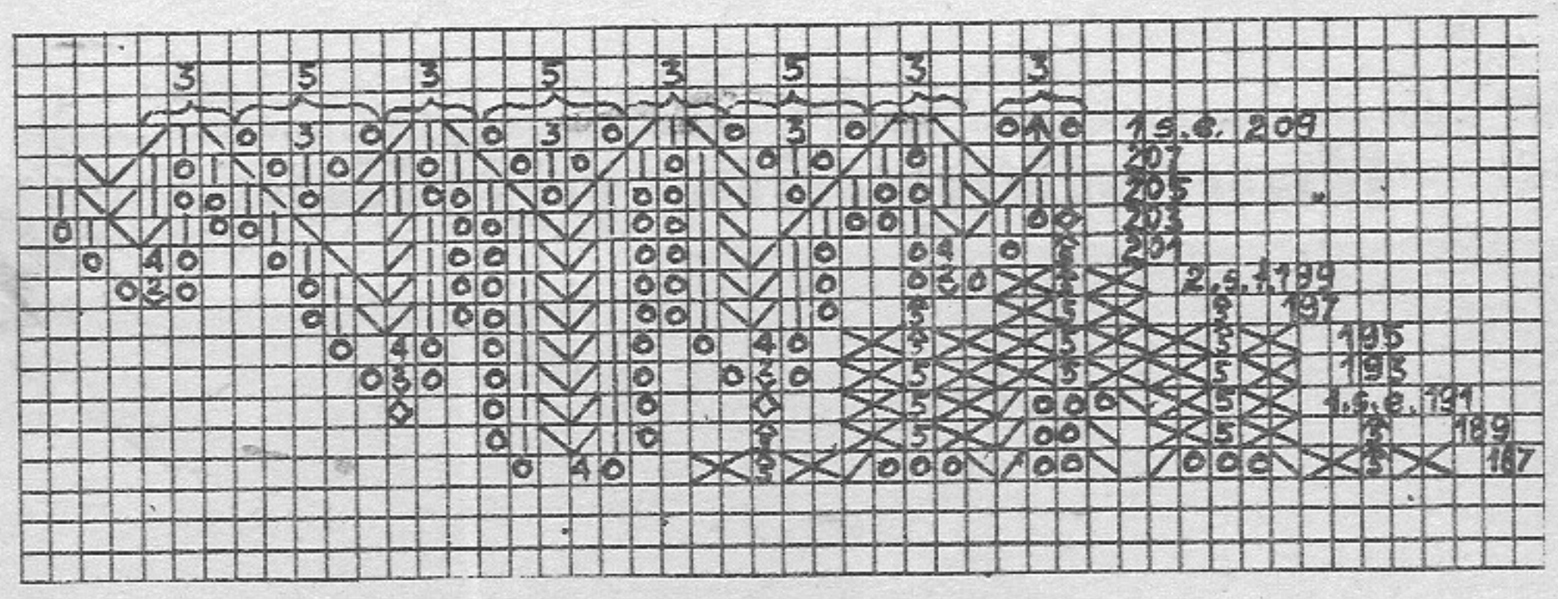

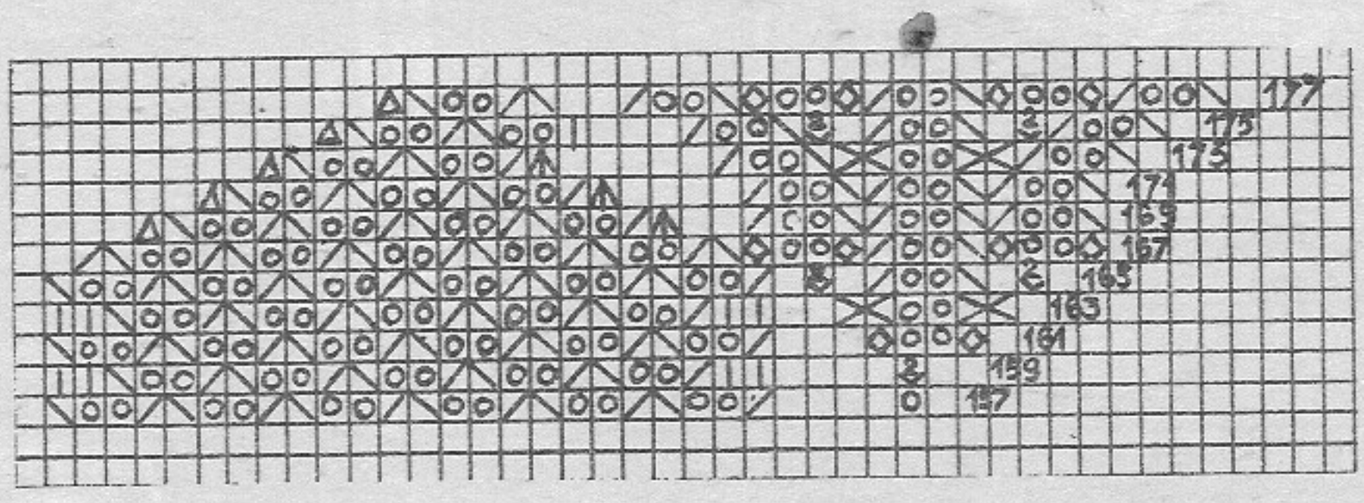

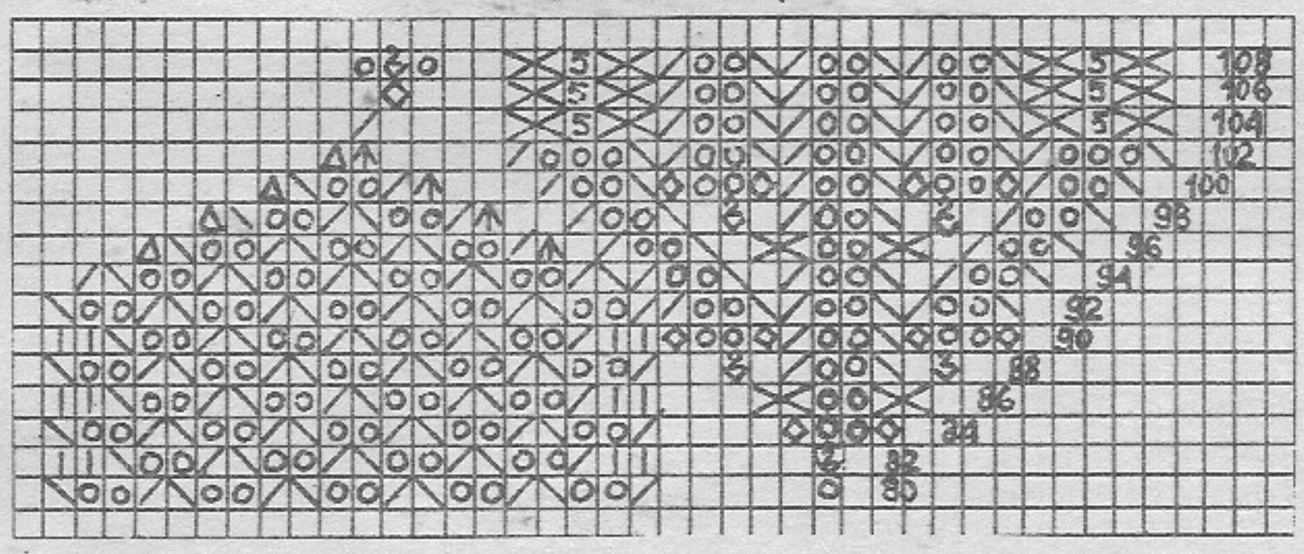

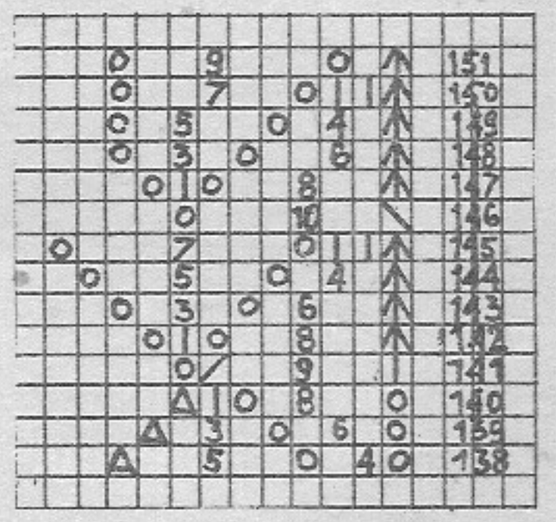

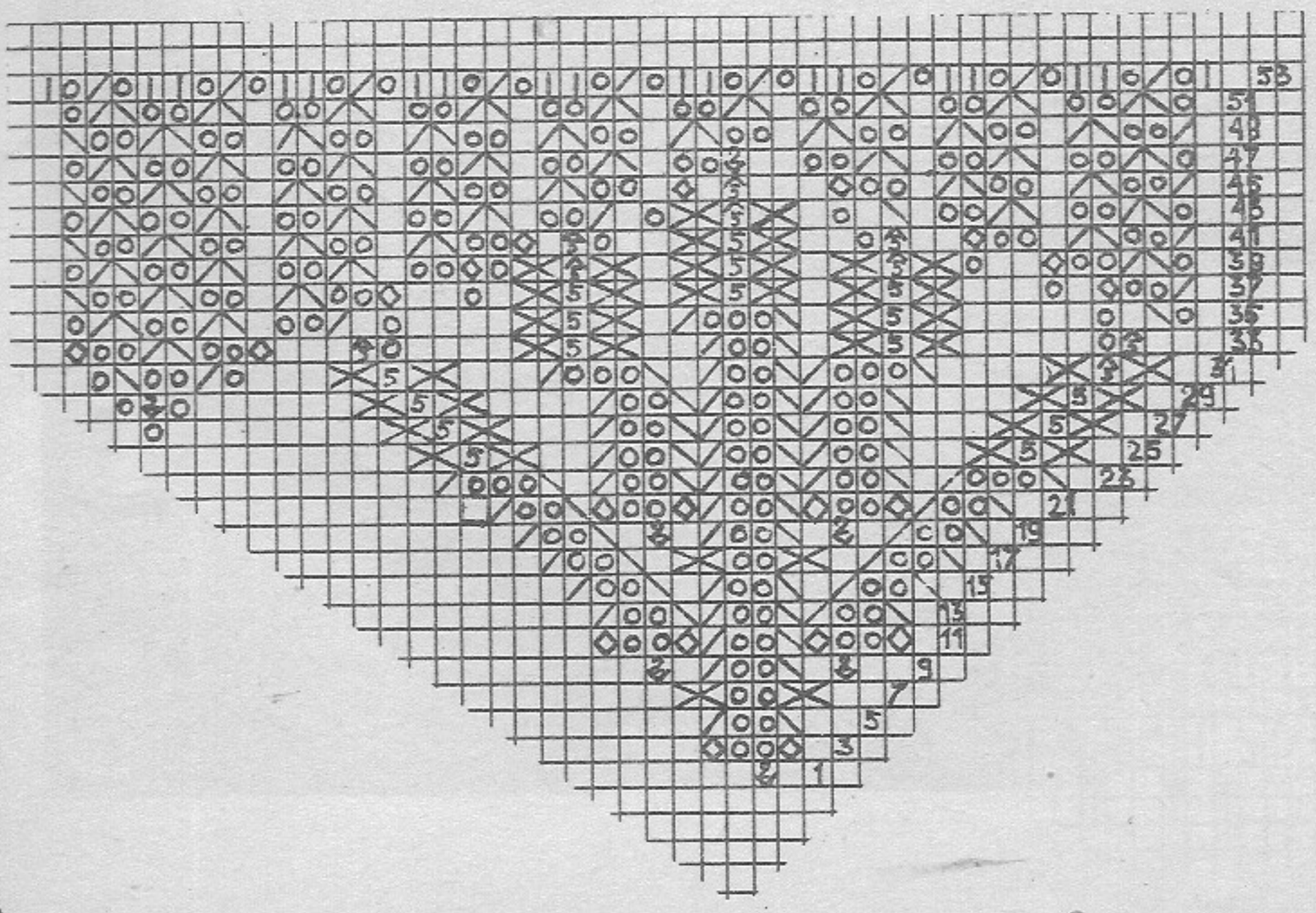

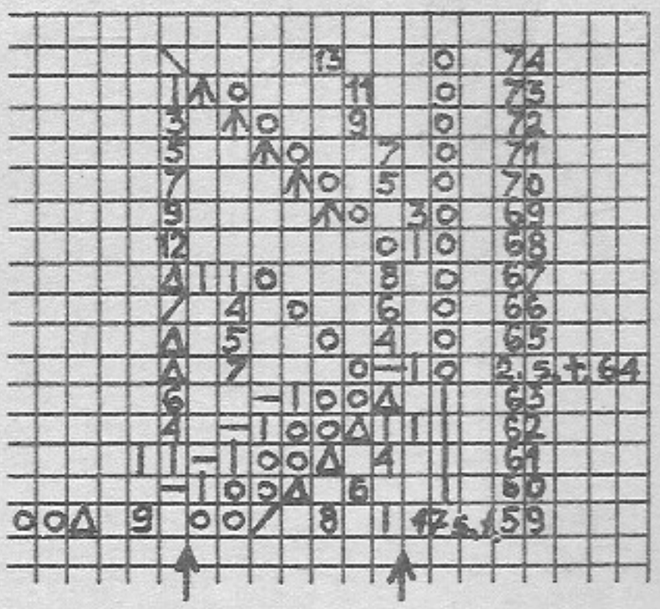

Ruudukujuline pitslina

Loo üles 8 silmust, koo vastavalt mustrile. Tugevate joonte vahel olev mustriosa tuleb 5 korda läbi kududa (lina nurk). 94 rea järel heegelda kinnissilmustega kokku kaarega näidatud arv silmuseid ja nende vahele 12 õhksilmust.

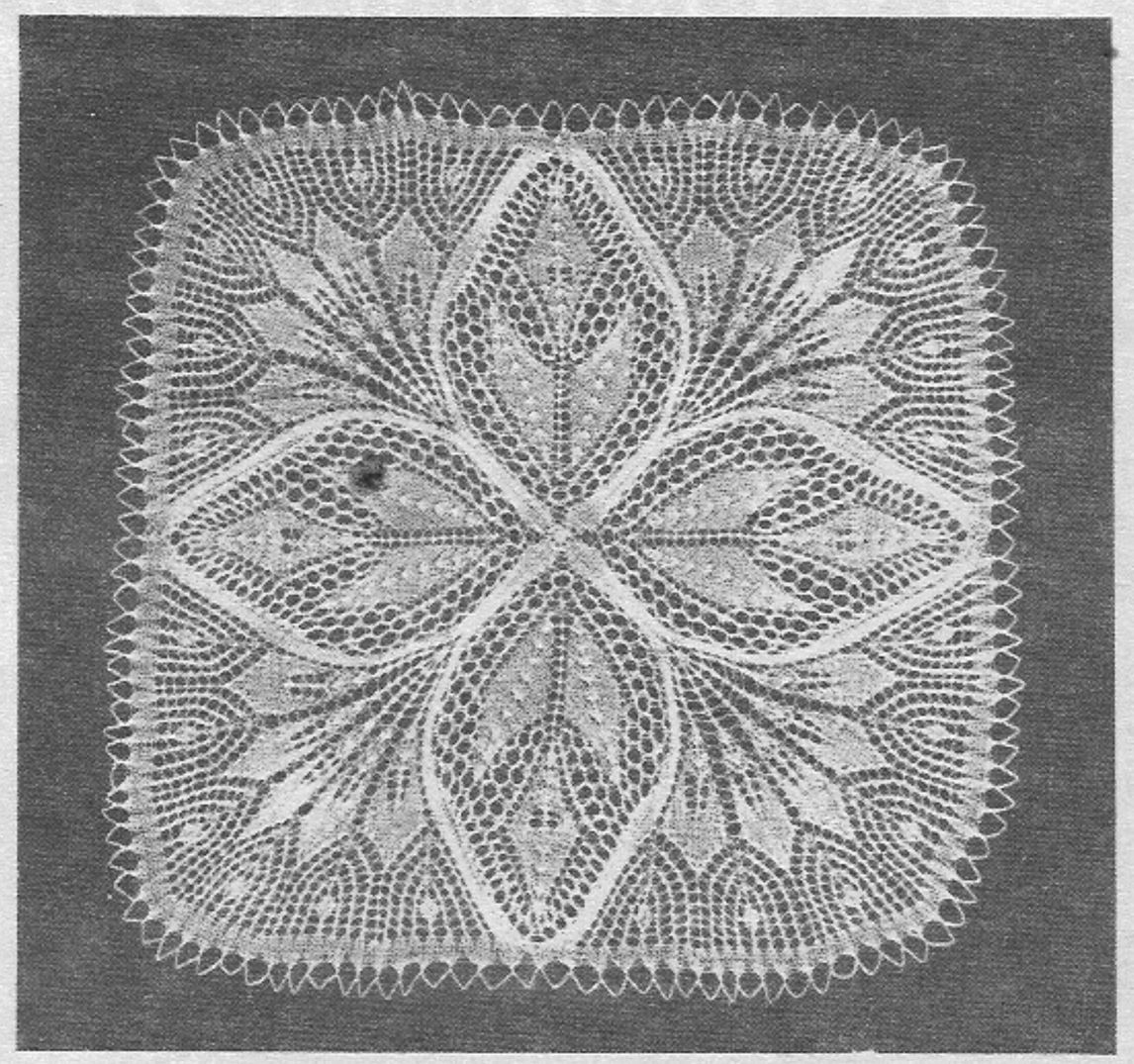

Kudumismärgid:

| - parempidine silmus
o - õhksilmus
oo - 2 lõngakeerdu vardale, paarisreal kududa välja 1 parempidine, 1 pahempidine silmus
/ - 2 silmust parempidi kokku
\ - 2 silmust ületõstmisega kokku
◇ - parempidine keerdsilmus
↑ - 3 silmust ületõstmisega kokku
- parempidiste silmuste arv
2 ◇ - ühest silmusest 2 välja kududa
3,5,7 - parempidiste silmuste arv

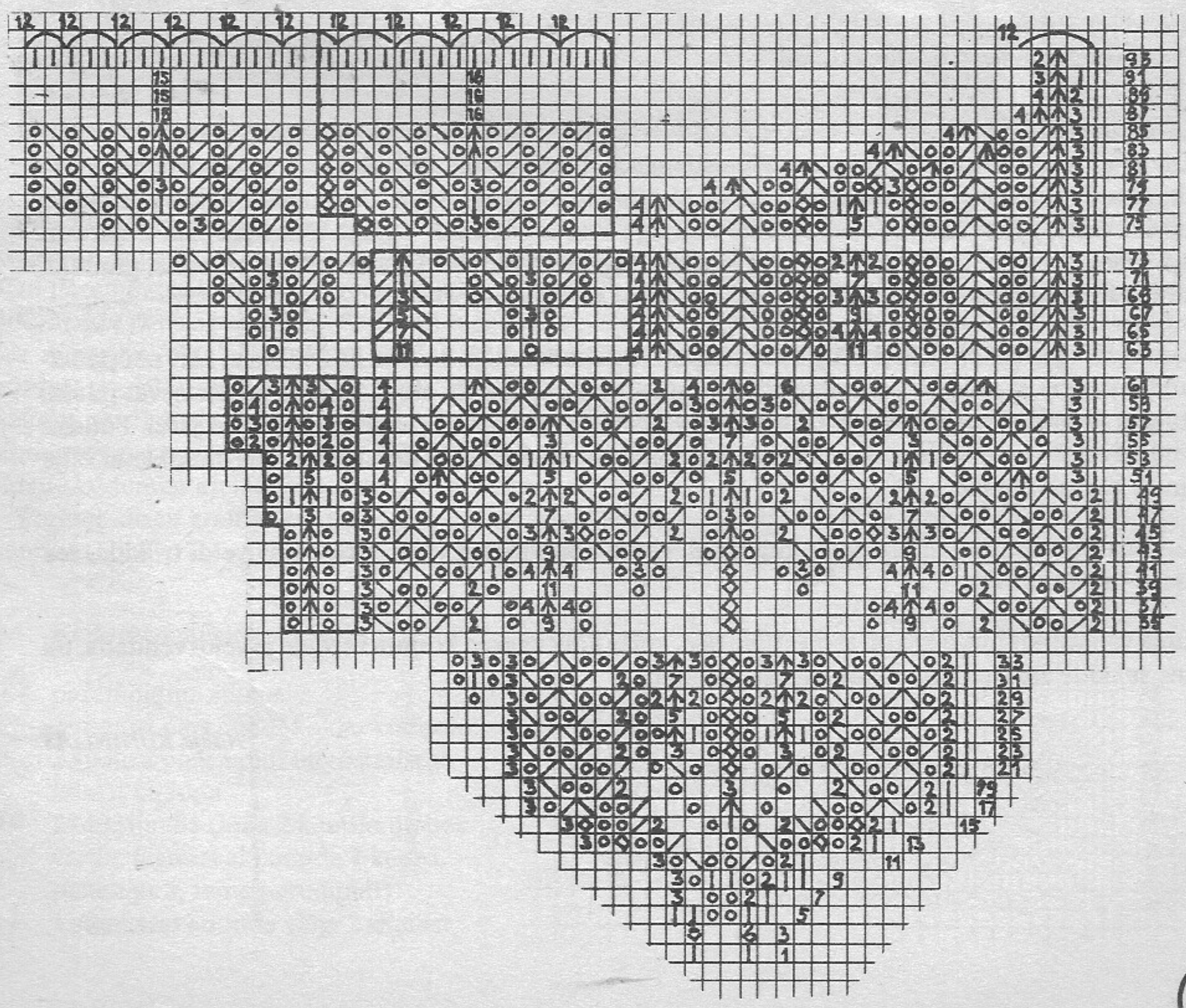

Kootud linade viimistlemine

Kootud lina on ilus ainult siis, kui ta on hästi viimistletud. See töö tundub ehk tülikas, kuid ega lina kuduminegi kerge ole. Lina viimistlemine tähendab tema tärgeldamist ja venitamist.

Tärgeldamiseks vajate vett ja tärklist, millest keedate parajalt paksu kisselli - vedelam, kui soovite pehmemat tärgeldust, ja paksem, kui soovite tugevamat tärgeldust. Keeta tuleb nagu tõelist kissel. Ise laske vesi keema, segage tärklis eraldi vähese külma veega ja niristage see segu keevasse vette. Ise pidevalt segades, et tärklis klimpi ei tõmbaks.

Kui teile tundub, et vedelik on tulnud liialt paks, võite sellesse rahulikult külma vett segada. Nüüd kastke lina «kisselli» sisse. Seda sealt välja võttes ei tohi lina väänata, vaid ainult kergelt ülearune vedelik välja pigistada.

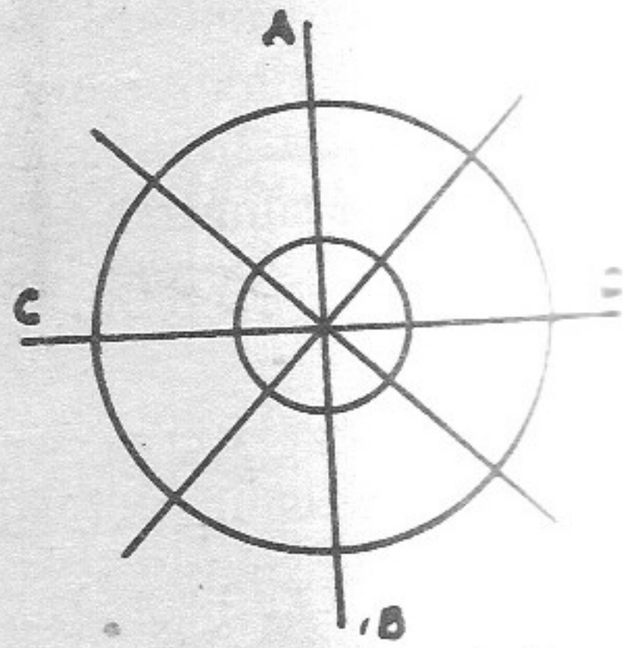

Nüüd vajate suurt hulka nööpnõelu, mis peaksid tingimata roostevabad olema, et sakid pärast roosteplekilised poleks. Meil müüdavad nn paberi nööpnõelad (keeratud peaga), hakkavad roostet andma juba pärast esimest kasutamist. On teoreetiline võimalus neid lakkida ja seda on mõned tublid naised ka teinud, kuid see vajab juba väga palju kannatust.

Kui te ei tea, kui suureks teie lina viimistlemisel võiks venida, keerake lina kahekorra kokku ja venitage seda veidi, nii saate diameetri teada. Venitamiseks pange valge riie (voodilina) kas põrandale paksema vaiba peale või voodile. Riidele märkige lina keskpunkt, millest tõmmake läbi 2 ristuvat joont, saadud diameetri pikkused. Nüüd märkige ringjoont pidi veel igasse neljast sektorist punktid mille vahed on täpselt võrdsed. Nii ei jää lina pärast sopiline (skeem).

Asetage lina keskkoht riidel märgitud keskpunktiga kohakuti ja hakake lina välimist äärt nööpnõelte tega kinnitama. Et see töö paremini sujuks, on soovitav kinnitada algul 4 vastakuti asetsevat punkt (ristuvate joonte otstes), seejärel ikka nii, et vastastikku asetsevad punktid teineteise järel. Pöörake jälgida, et sakiliste servadega lina puhul jääksid nööpnõelad sakkide tippudesse, mis on rohkem välja veninud kui sakipõhjad.

Kui lina on venituse all täielikult kuivanud, võtke nööpnõelad välja. Võite lina veidi triikida, see muudab ta kaunimaks.

Kuna väljavenitatud sakid on teravatipulised, võiks kõik kaared korjata vardale ja veidi venitada, nii saame sakkide asemel ilusad ümmargused kaared.

Naaja KUNINGAS

Parempidiselt kootud pitskrae

puhul kootakse nii paaris- kui paaritud read parempidiselt. Selleks, et anda kaelakaare soovitavat kumerust, luua üles 27 silmust, millest 5 kootakse ainult üle 2 rea - lühendatud read. Need silmused on alati parempidised ja näiteks rea 2 kudumisel järgneb muster 5-le parempidisele silmusele. 3. rea ajal pööratakse enne 5 parempidist silmust tagasi, võetakse üks lõngakeerd vardale ja kootakse vastavalt 4. rea mustrile. 5. rida kootakse lõpuni, so ka 5 lisasilmust, 6. rida silmused ja muster, 7. rea ajal pööratakse jälle enne 5 lisasilmust tagasi, võetakse lõngakeerd vardale ja kootakse 8. rea muster. Selleks, et silmuste arv ei kasvaks, tuleb võetud lõngakeerd iga kord järgmise rea ajal kõrval oleva silmusega parempidiselt kokku kududa. Lõngakeerd on vaja vardale võtta selleks, et lühendatud ridade kudumise ajal ei jääks kudumisse auku.

Parempidiselt kootud krae ei vaja tugevat tärgeldamist, ta hoiab kenasti ja loomulikult, kui ta välja venitada.

Kudumismärgid:

|	parempidine silmus
/	2 silmust parempidi kokku kududa
\	2 silmust parempidi ületõstmisega kokku kududa
oo	2 õhksilmust (lõng 2 keerdu ümber varda, tagasireal kududa 1 keerd pahempidi, teine parempidi)
↘	1 silmusest kududa välja 2 silmust

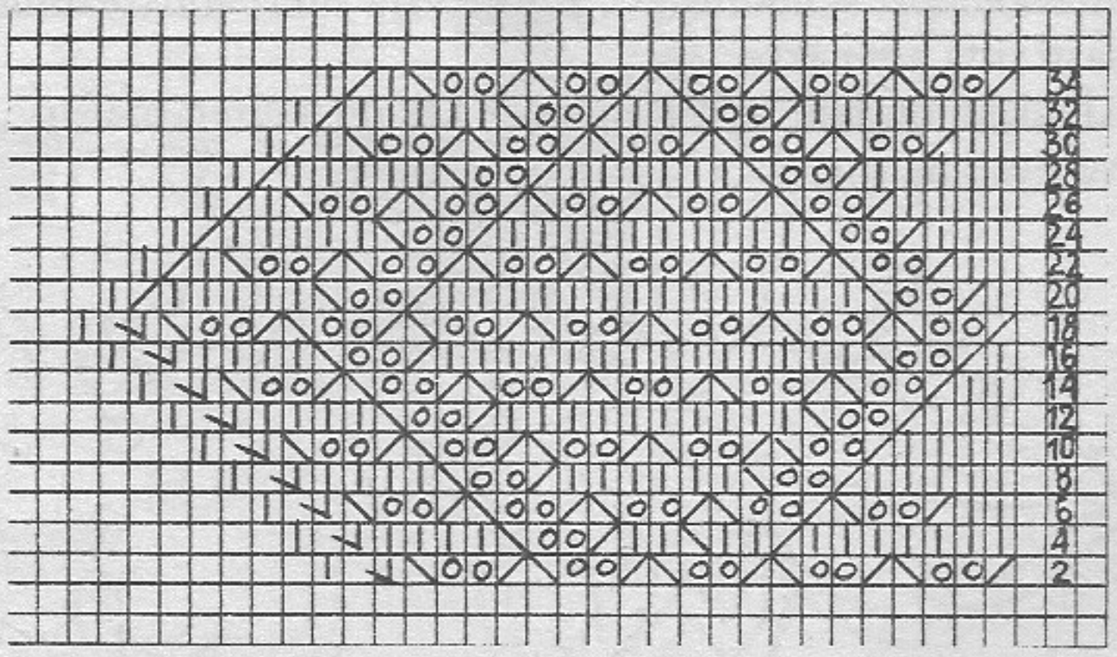

MURPHY SEADUS

ütleb:

«Kui üks asi tahab untsu minna, siis ta ka läheb.»

Seepärast anname Jõgeva lugeja märkuse põhjal 1991. a. sügisnumbris antud lina (lk. 13) ringid 37 ja 46 õigesti.

246. ringi järel võib silmused grupiti maha heegeldada nii, et vahel on ainult 1 õhksilmus.

1991. a. talvenumbris on maikellukestega pitslinal (lk. 10) 140. ringil vaja 3-st kõrvuti olevast õhksilmast välja kududa 13 silmust vahelduvalt 1 parempidine, 1 pahempidine.

Lehtedega krae puhul samas numbris (lk. 4) teeme ka väikese paranduse: 2. 2 õhksilmust tõusuks, pöörata töö ja minna tuldud teed tagasi, haarates kinnissilmuste heegeldamisel ainult eelmise rea heegelketi tagumist haru. Nii heegeldatakse kuni 3. õhksilmuseni, siis kinnissilmus õhksilmuste kohale 3 õhksilmust, kinnissilmus õhksilmuste kohale ja edasi N-1 kinnissilmust teisele küljele samal kombel (antud puhul 18).

Lugupeetud käsitöönaised

Eesti naine on käsitöötegija, kel ajast aega olnud töökad ja kuldsed käed. Ei ole ta jätnud käsitööd ka eelnenud 50 aasta jooksul, kuigi sellel ajal tehti selgeks, et piim tuleb torudest ja vabrikutöö on see kõige parem.

Ei ole maanurka ega linna, kus ei ole käsitööringe kas aiandus-mesindusseltsi, kultuurimaja või ühingute juures. Et need olemas on, oleme palju tänu võlgu endistele käsitööõpetajatele, kes on lõpetanud kodumajanduskooli. Tänu on neile edasi ütlemata. Väga vähesed käsitööringid on saanud ennast tutvustada kogu Eesti rahvale. Oleme tundmatud, kuigi teeme suurt tööd. Aeg on põranda alt välja tulla. Tekkinud on palju probleeme, mida saaks ajakirja kaudu lahendada.

Kallid Eesti käsitöönaised, kutsun teid appi «Ilutegijat» tegema. Teeme sellest oma lihtsa inimese ajakirja. Selles ajakirjas saaks avaldada artikleid ja fotosid teie endi töödest ja tegemistest. Ka oma võla õpetajate ees saaksite tasuda. Ajakirja koostajad ootavad teilt artikleid ja fotosid omakandi huvitavamatest sündmustest. Ei ole vaja suurt sõnaseadmisoskust - saatke andmed, küll teie sõnad ilusasti ritta pannakse.

Kindlasti on teie kõrval inimesi, kes on suured meistrid omal alal. Nendest oleks huvitav lugeda terve Eesti naisperel.

Suurima lugupidamisega Mare SIHVRE

Tikime rišeljööd

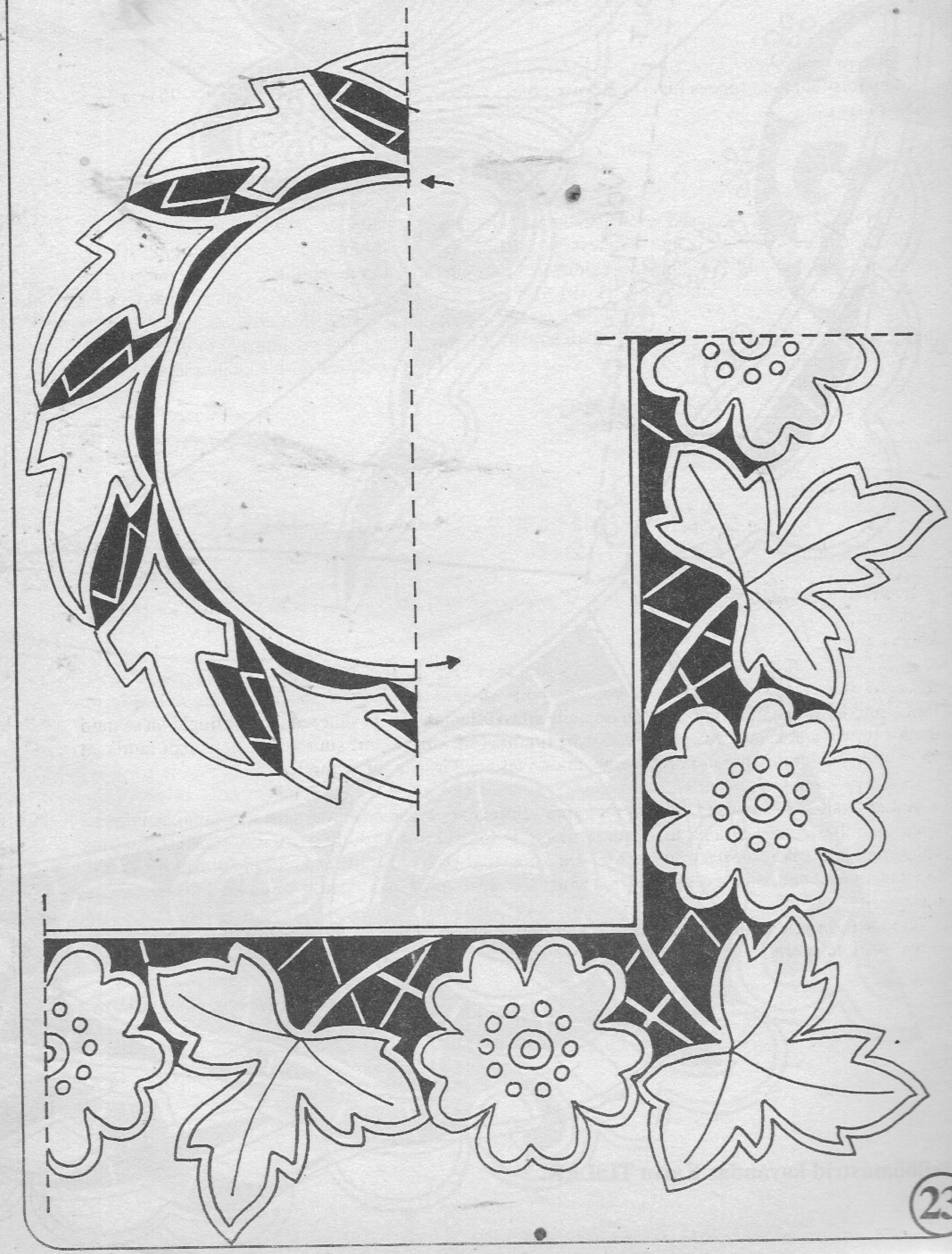

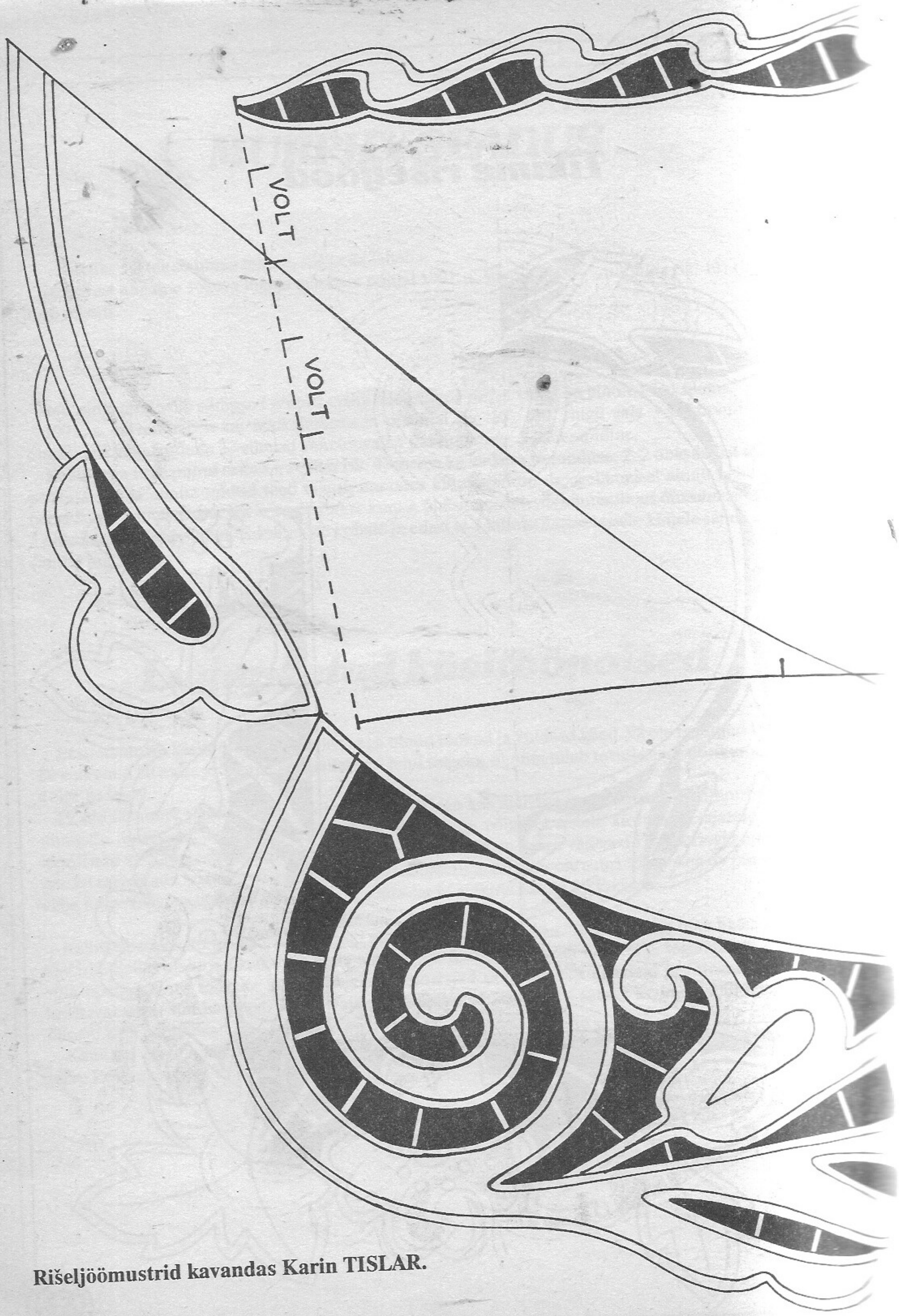

Riseljöömustrid kavandas Karin TISLAR.

Süstikpits ehk frivolité

Lootuses, et ühe süstikuga töötamine on selge, jätkame kahe süstikuga. Tuletan siiski veel kord meelde, et süstikpitsi tegemisel on kõige tähtsam saavutada, et süstiku järel olevale niidile tekkinud sõlm «hüppaks» üle vasakul käel olevale ringilõngale.

Kahe süstikuga töötamise õppimiseks soovitan algul kasutada kas erivärvilisi süstikuid või kahte erinevat värvi niiti. Kui kahte süstikut ei ole, võib teise asemel kasutada ka väikest kera.

Lisasüstikust (või väikesest kerast) tulevast niidist moodustatakse vasema käe põidla ja nimetissõrme abil ring, siis keeratakse sama niit koos süstikuga 2 korda ümber väikese sõrme ja jäetakse süstik sõrme otsa rippuma (vt. joon. 1). Siin ongi tähtis, et niit ennast ise süstikult maha ei keriks.

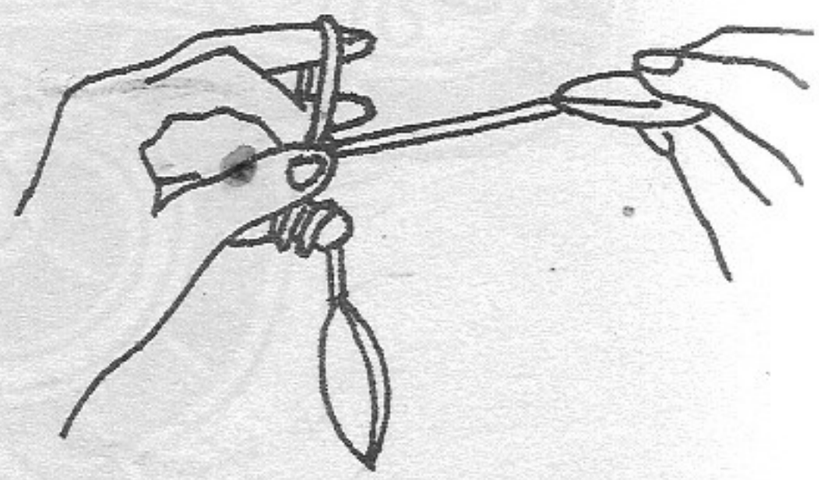

JOONIS 1

Paremas käes on teine süstik, millega tehakse paarissilmuseid ja pikoosid vastavalt mustrile. Siin peab parema käe süstiku niidile tekkinud sõlm üle «hüppama» vasaku käe süstiku niidile. Kui vajalik arv paarissilmuseid on tehtud, jäetakse esimene süstik sõrme otsa rippuma ja tehakse uus motiiv ainult ühe süstikuga. Kõik nn kinnised motiivid tehakse ühe süstikuga, kõik mittesulguvad aga kahe süstikuga (vt. joon. 2).

Iga kord, kui ühe süstikuga töölt minnakse üle kahe süstikuga tööle, pöörata tööl teine külg või tõsta süstikud ümber (see niit, mis enne oli allpool, olgu nüüd pealpool), nii jäävad paarissilmused hoidma õigele poole.

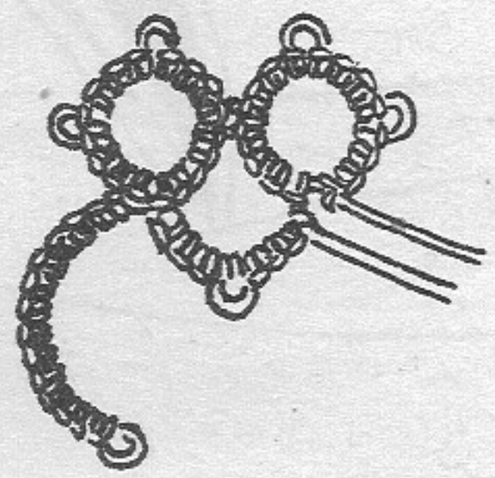

JOONIS 2

Kui süstiku ümber mässitud niit hakkab lõppema, sõlmitakse uus niit mittejooksva sõlmega, kusjuures jätkamist saab teha ainult uue motiivi alguses. Sõlmitud niidi mõlemad lahtised otsad keeratakse ühele poole ja tuuakse vasaku käe ümber oleva ja süstiku peal oleva niidi vahelt enda poole, tehakse üks sõlm, viiakse niidiotsad enda poolt tagasi teisele poole, tehakse uus sõlm jne (vt joon 3).

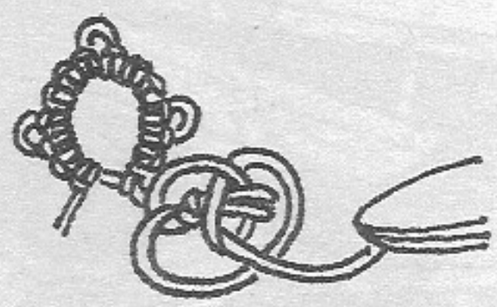

JOONIS 3

Kui on tehtud kolm paarissilmust, jätkatakse tööd tavalisel kombel ja pärast ringi kokkutõmbamist lõigatakse niidiotsad ära.

Äärepits kinnitatakse kas sämppistes ääristatud riidele pikookohtades või nn salapistetega. Samuti võib ääre üle heegeldada ja nii pitsi riide külge kinnitada.

Süstikpitsi saab täiendada ka teiste käsitöötehnikatega, millest edaspidi.

Skeemidel on kraesid, äärepitse, väikesi linikuid.

Eeva TALTS

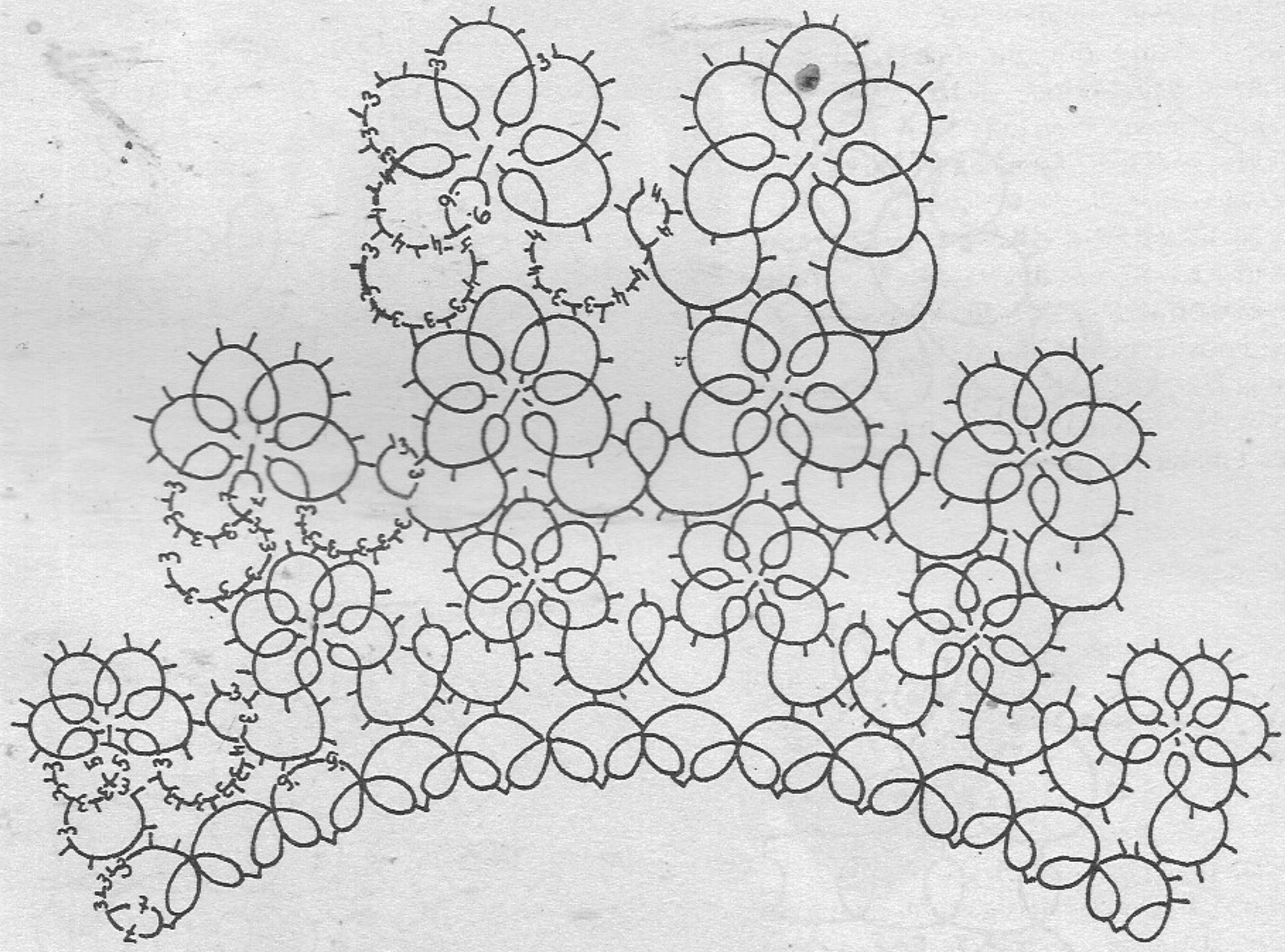

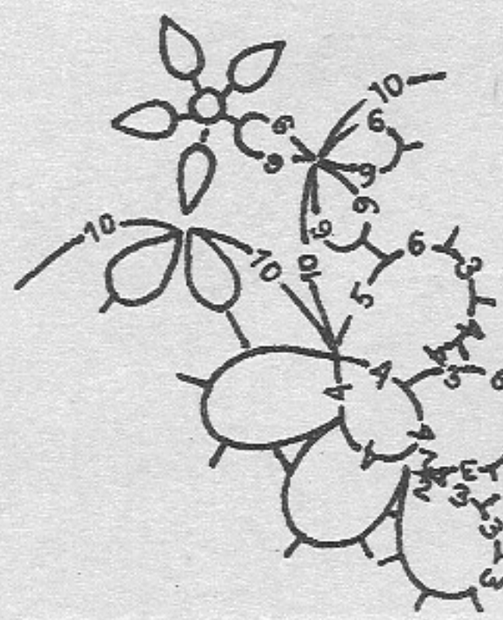

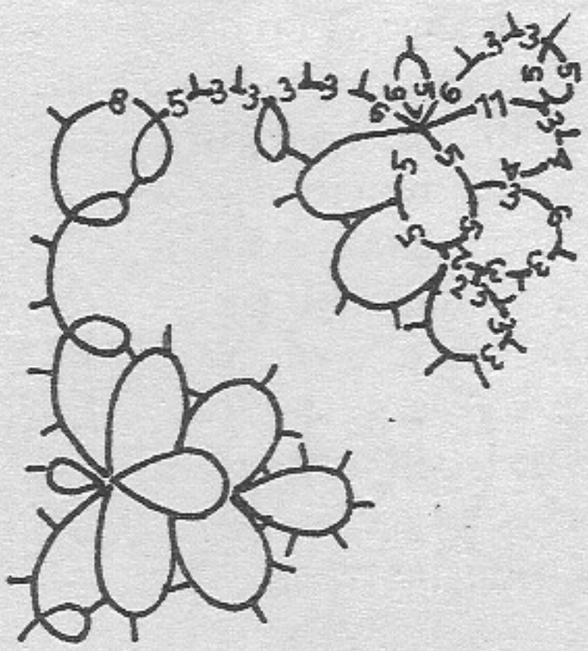

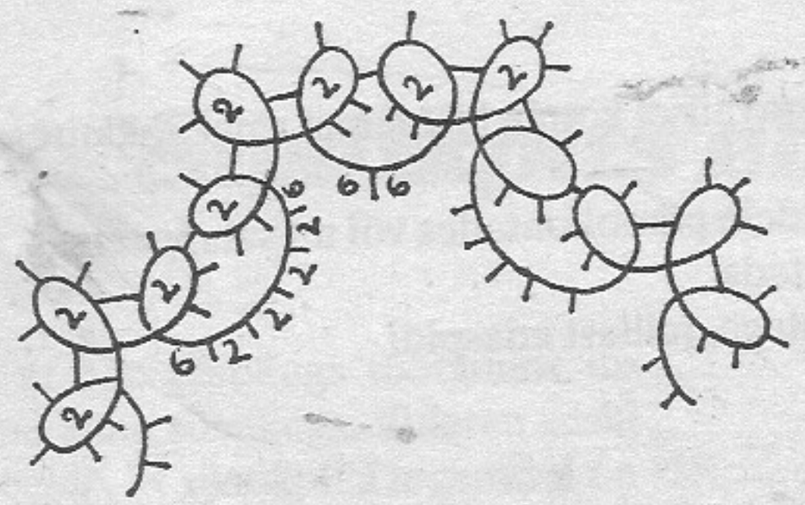

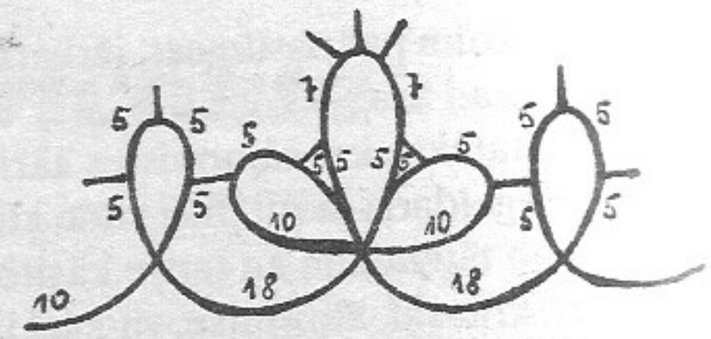

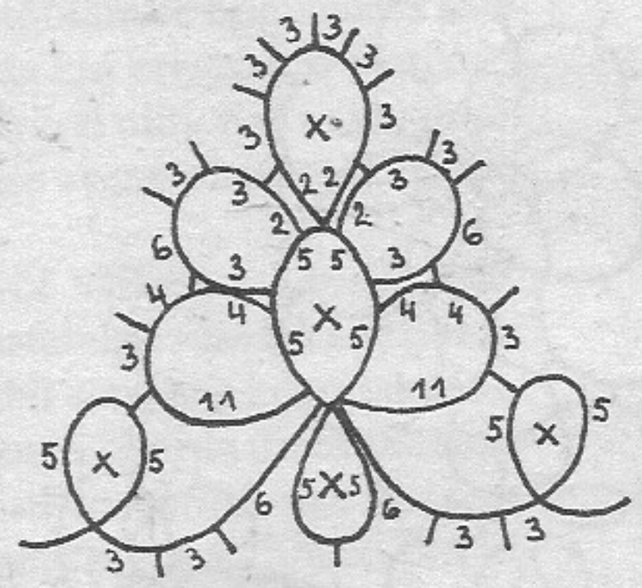

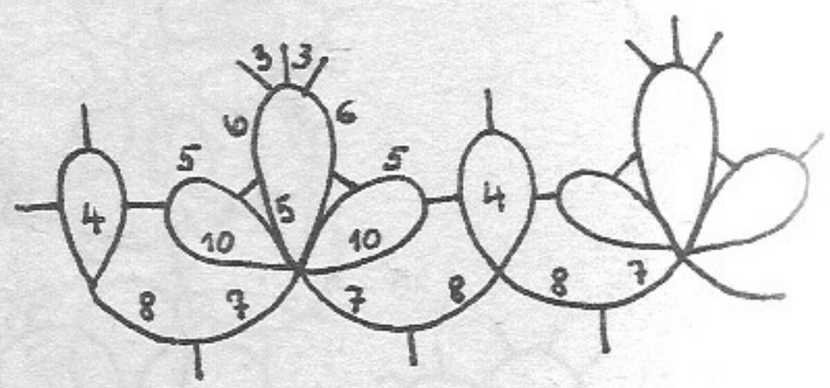

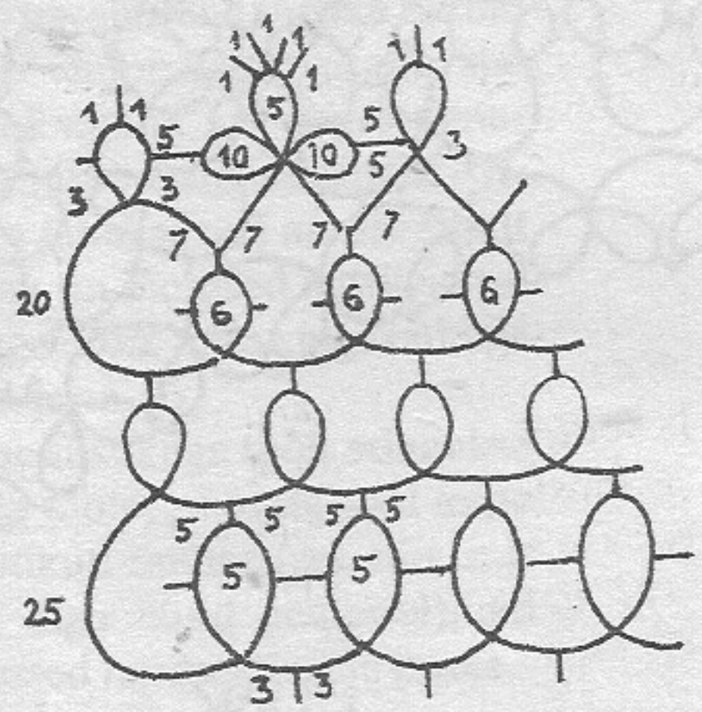

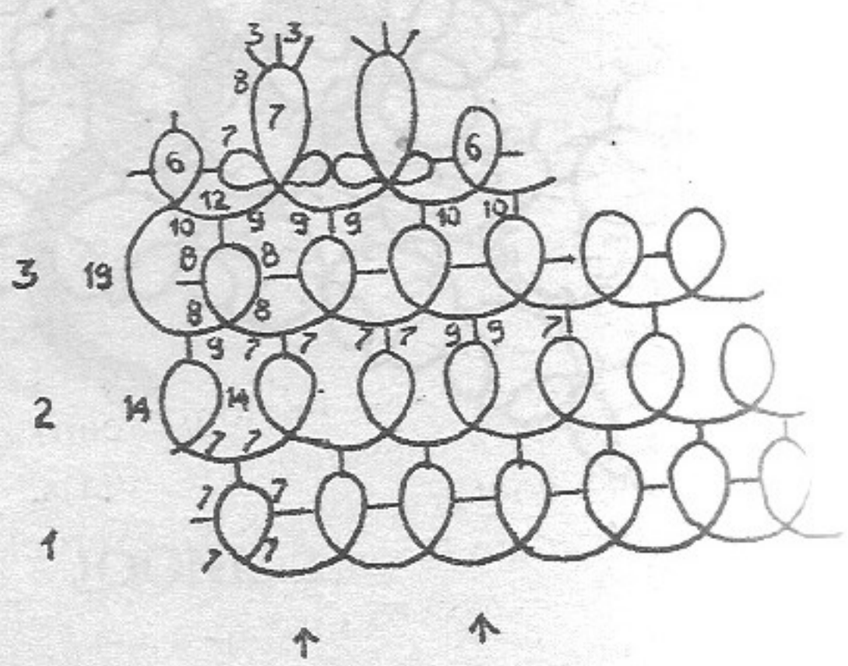

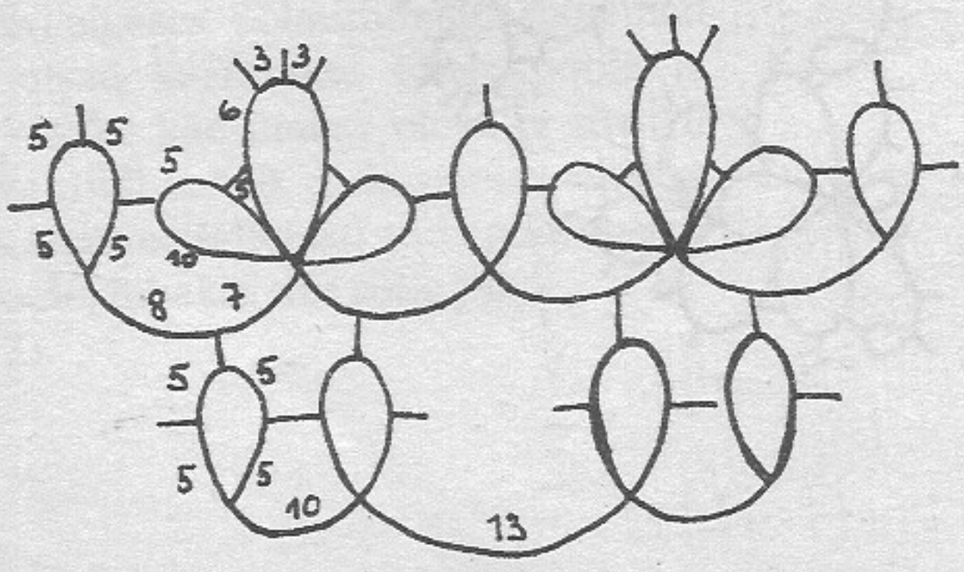

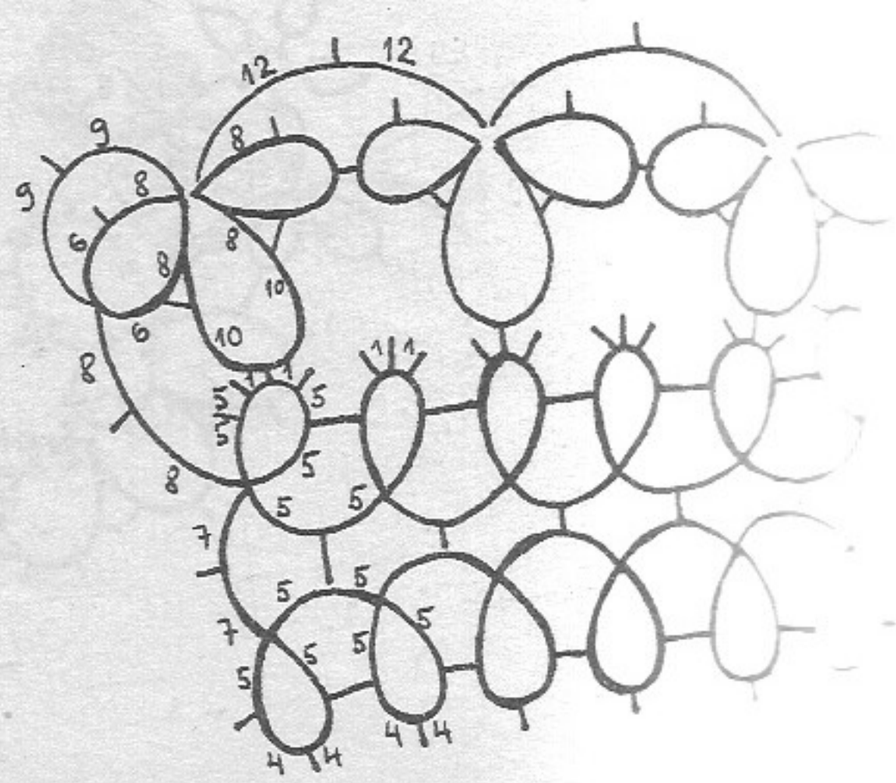

Heegeldatud suvepluusid

Heegeldatud suvepluusid on mõnusad kanda, kerged hooldada ja sobivad nii argi- kui pidulik- puhul.

Heegeldada võib iirisniidist, mitmekordselt võetud puuvillasest lõimest või mõnest muust materjalist.

Valides 20-24realise mustriga motiivi, saab suurusnumbrit varieerida. Väga hästi sobivad kõik keskselt alustatud motiivid (vt ka «Käsitööleht nr. 1 rahvusliku kirjaga heegeldatud lina motiiv kaeluse saamiseks pikendame mustrit vastavalt skeemile.

Jättes antud skeemil (vt järgmine lk.) 3 rida heegeldamata, vähendame suvepluusi suurusnumbrit tunduvalt. Antud motiivi järgi heegeldades saame suurusnumbri 54.

Motiivid õmmeldakse omavahel kokku. Alumine äär, kaelus ja varrukasuud heegeldatakse üle kinnissilmustega.

Evi ELLUS

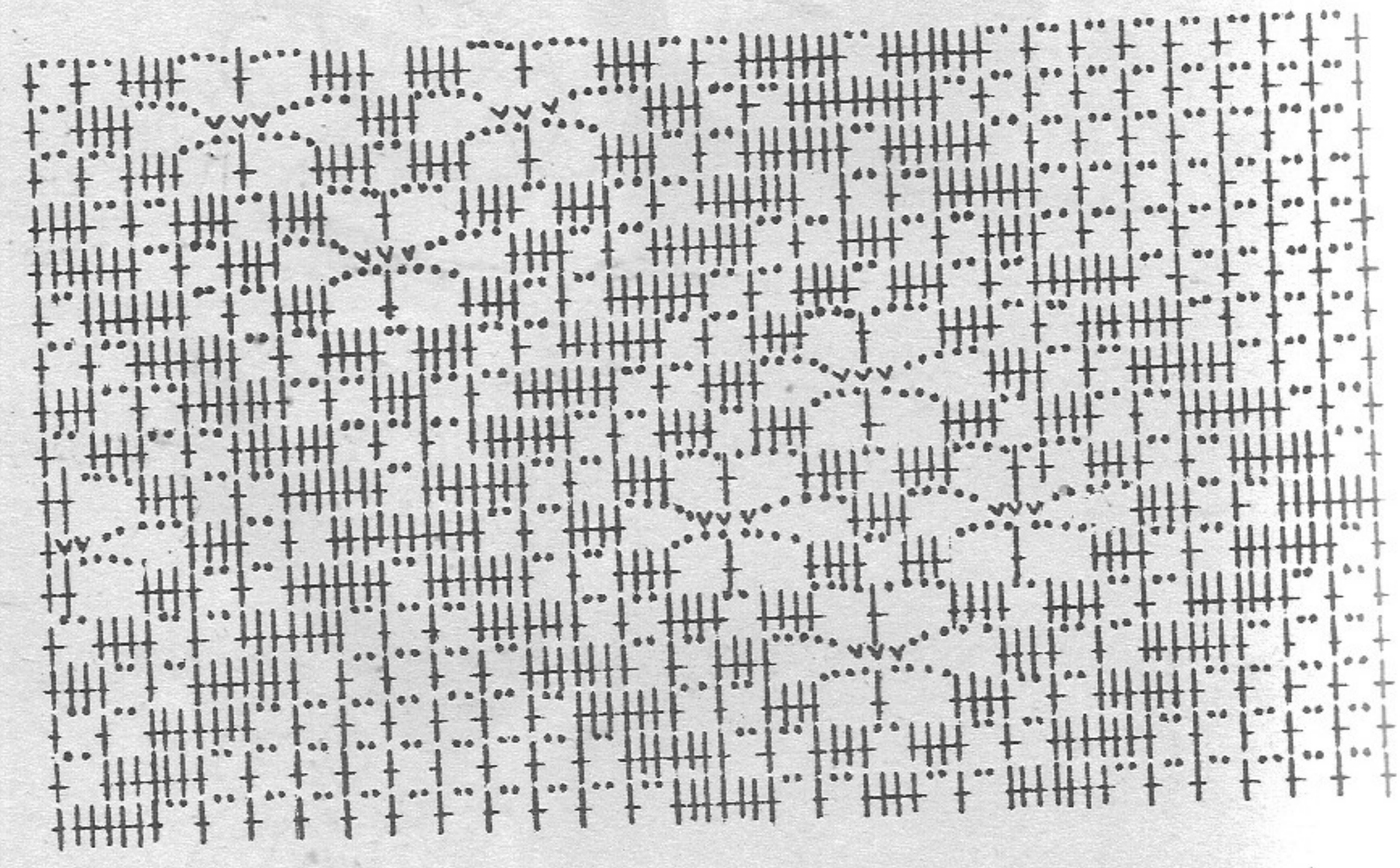

heegeldamismärgid:

- • õhk- e ahelsilmus
- v kinnissilmus
- ┼ ühekordne sammas

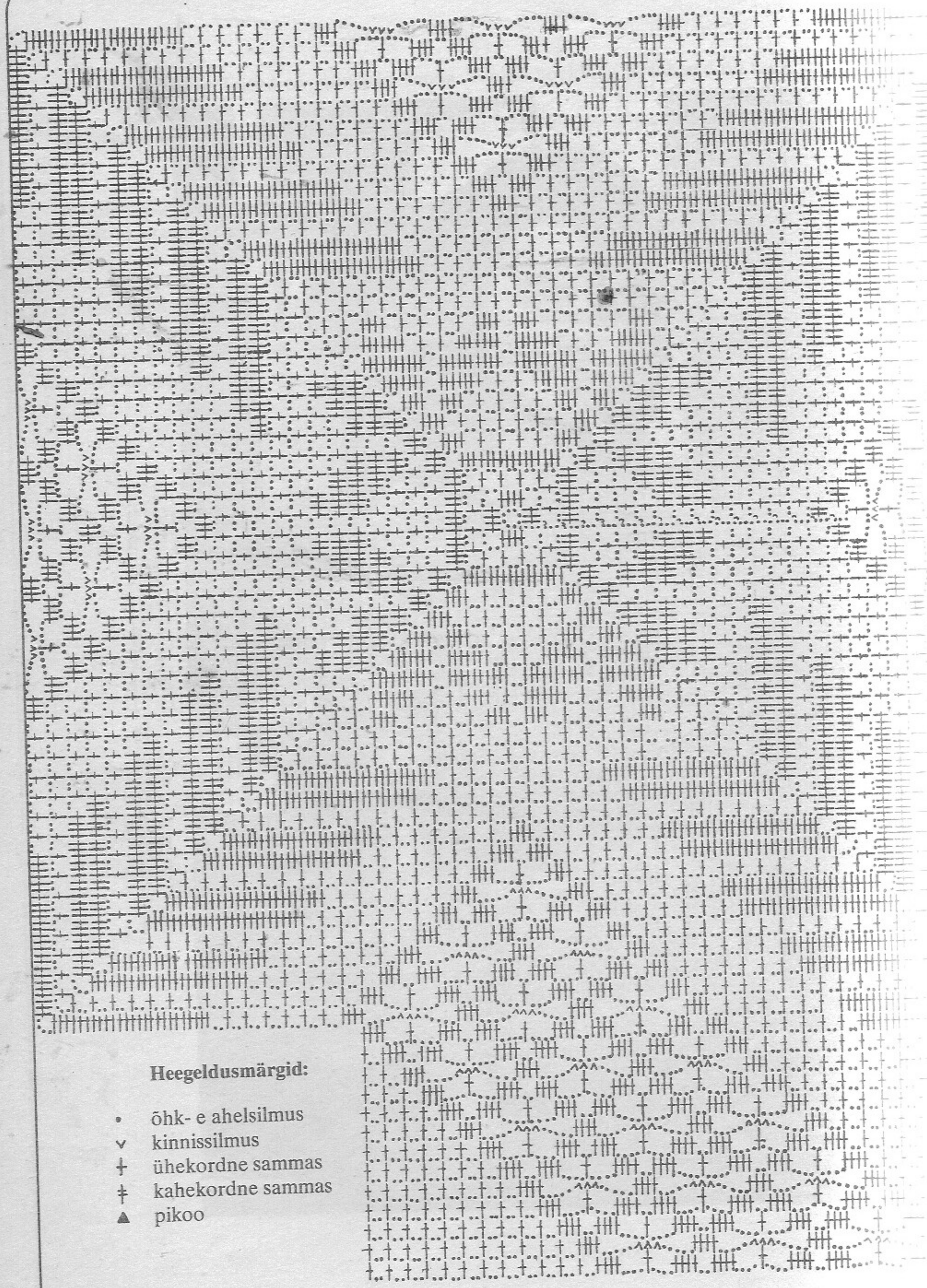

Heegeldusmärgid:

- • õhk- e ahelsilmus
- v kinnissilmus
- ┼ ühekordne sammas
- ‡ kahekordne sammas
- ▲ pikoo

Suur ja soe

Selline suur ölarätt nõuab väga palju lõnga, aega ja kannatust. Tulemus on aga imeline - sellisesse rätti võite end meie kütmata korteris tervenisti sisse kerida ja sooja saada, ta võib isegi tekki asendada, kui soovite mõne minuti tukkuda, ja et ta ilus on, selle üle ei anna üldse vaielda.

Pildil näha olev rätik on heegeldatud jämedast maavillasest lõngast, mida kulus 1,1 kg. Kuna vihtidel puudus markeering, ei oska lõnga numbrit öelda, ligikaudu võis see olla 2. Seega nr 6 või 8 lõnga kulu muidugi tunduvalt vähem.

Rätiku heegeldamist alustatakse ülemise ääre keskelt õhksilmustest (8) ringiga ja heegeldatakse poolkaares ümber selle ringi. Kui soovitud suurus käes, heegeldatakse räti kahte äärde lihtne õhksilmuste kaartest moodustuv pits, mille viimase rea kaartesse kinnitada narmad. Kui lõnga on napilt, võib narmad ka panemata jätta, sest ilusad narmad peavad olema pikad ja paksemad kui pildil näha (siingi kimbutas lõngapuudus).

Muide, fotol näha olev rätik on heegeldatud kolme tooni oranžist, tumedamast heledama poole.

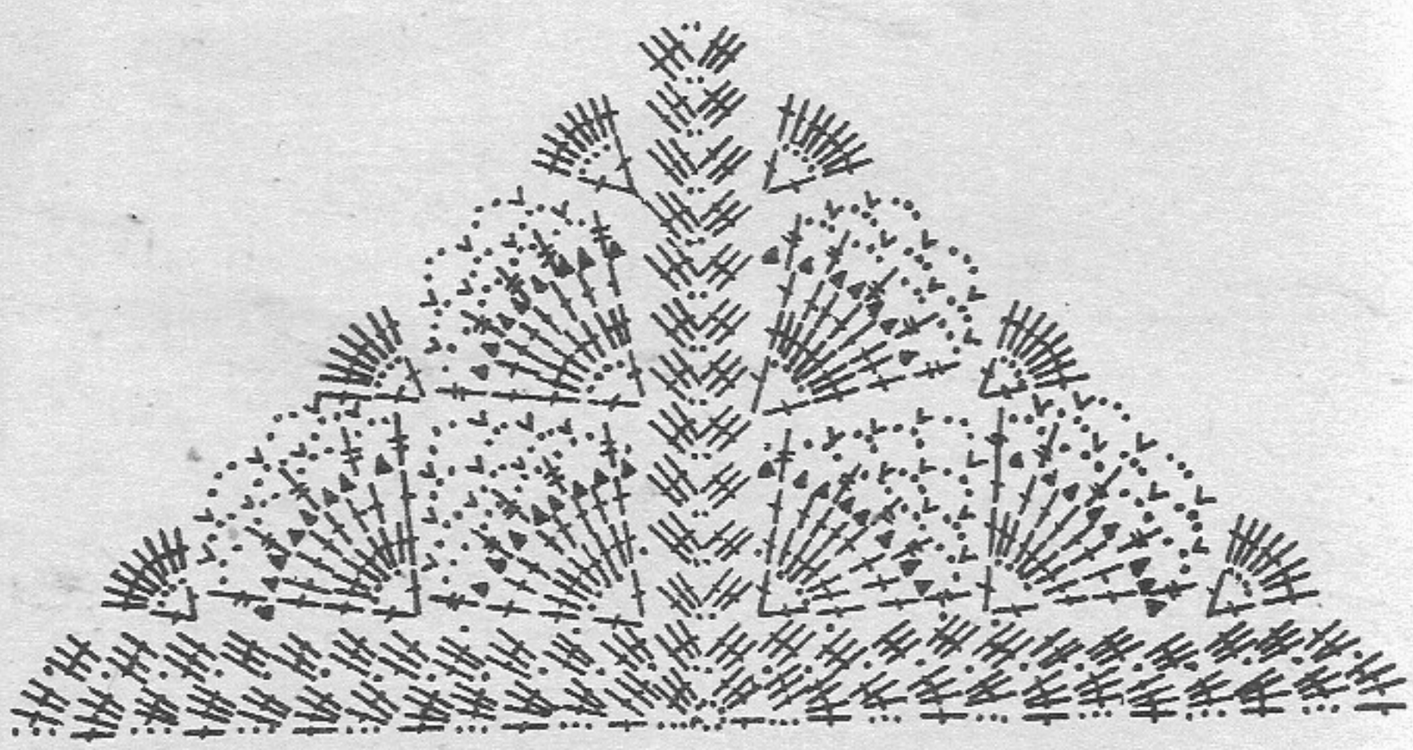

Heegeldusmärgid:

- • õhk- e ahelsilmus
- v kinnissilmus
- ┼ ühekordne sammas
- ╪ kahekordne sammas
- ▲ pikoo
  (3 õhksilmust kinnitatud samasse silmusesse, millest alustati)

Heegeldatud lina

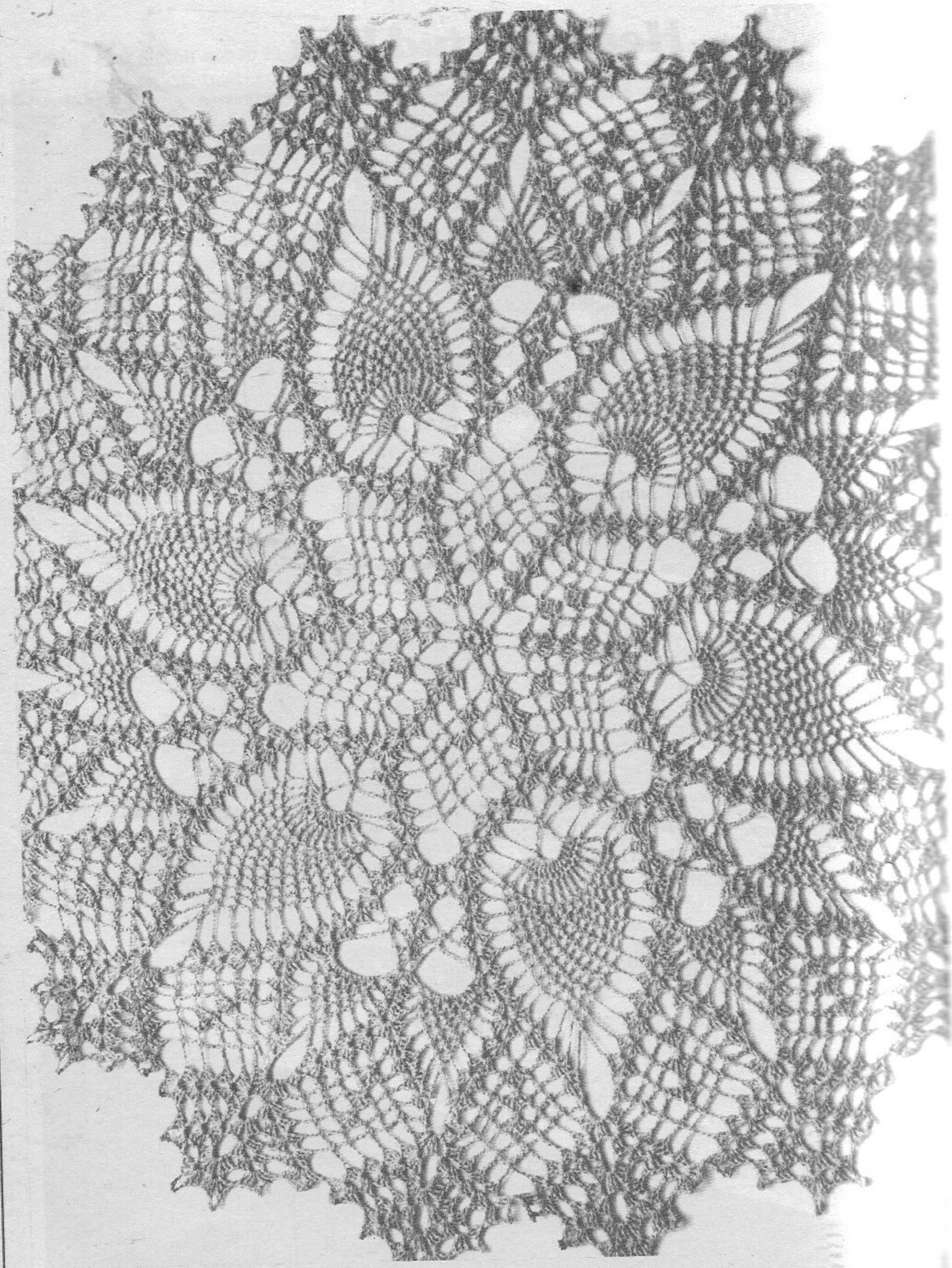

Lina on heegeldatud hallist linasest niidist, sobib aga ka iiris- või heegelniit. Heegeldamist alustage kuuest õhksilmusest ringiga. Edasi näitab skeemil õhksilmuste arvu kaare juures olev number.

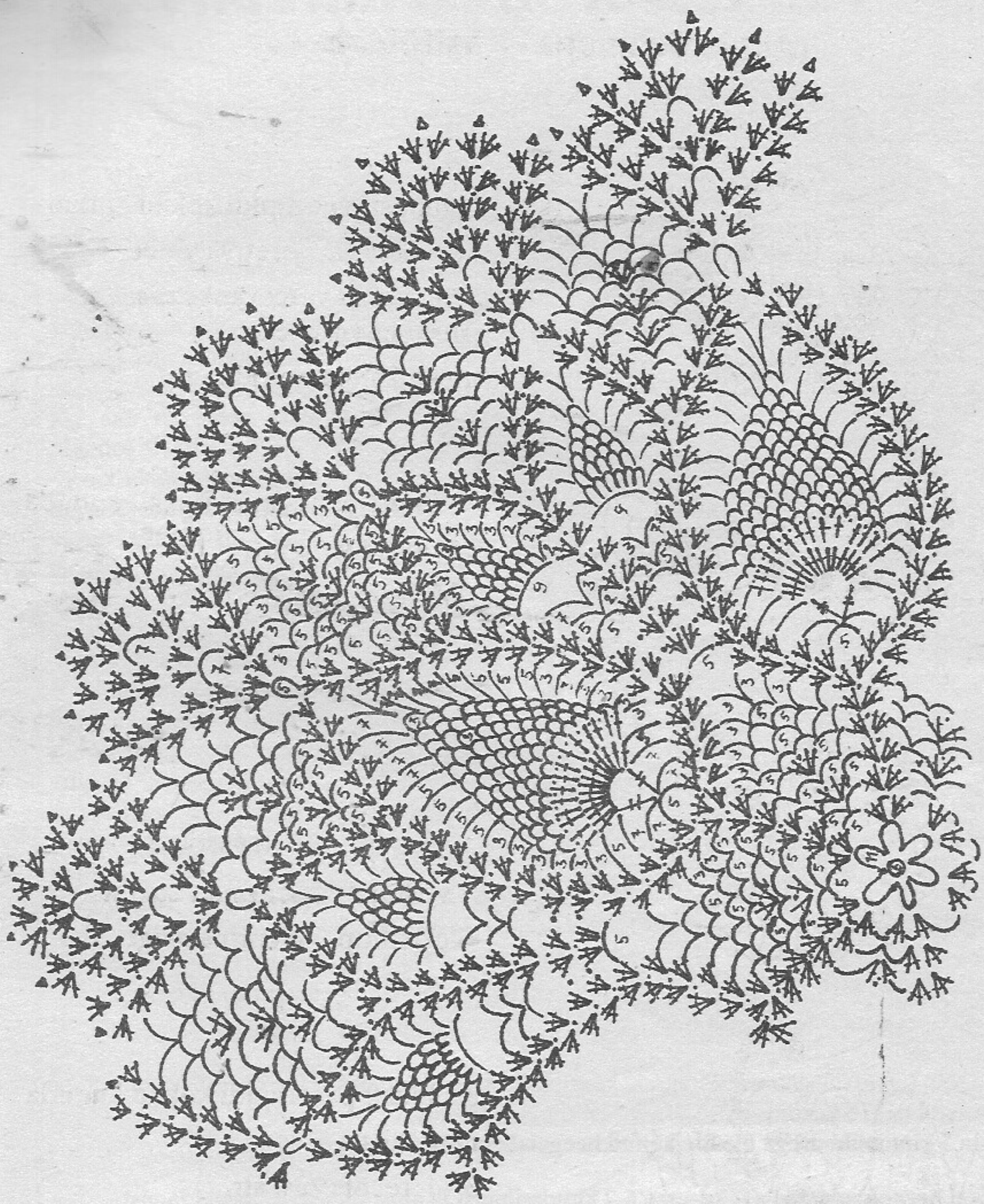

Heegeldusmärgid:

- • õhk- e ahelsilmus
- v kinnissilmus
- ┼ ühekordne sammas
- ‡ kahekordne sammas
- ▲ pikoo

Väikestest õitest äärepits

Sobib suvel ja talvel. Pits heegeldatakse kogu laiuses korraga, st. iga õis kohe valmis.

Kõigepealt, nagu ikka, ääristatakse lina või linik kinnissilmustega. Äär tuleb korrektsem, kui tõmmata eelnevalt üks niit välja just sellelt joonelt, kuhu heegelnõela kavatsetakse torgata. Nurgas tuleb niit natuke varem katki lõigata ja mõlemast küljest lühike niidijupp kuni joonte ristumiskohani, mitte aga äärest ääreni välja tõmmata.

Õisi heegeldatakse järgmiselt: kinnissilmus heegelöärisesse, 13 õhksilmust, loe heegelnõelast 5 õhksilmust tagasi, kinnita sinna ühekordne sammas, (õhksilmus, ühekordne sammas heegelahela järgmisesse silmusesse) 4 korda;

Pööra töö, (igale õhksilmusest kaarele kinnissilmus, poolsammas, 2 ühekordset sammast, poolsammas, kinnissilmus) 5 korda;

Jätkata 5 kinnissilmusega üle ülejäänud heegelahela (õie vars).

Seejärel heegeldada heegelöärisesse 6-7 kinnissilmust ja alusta uue õie heegeldamist.

Teise ja iga järgneva õie puhul tuleb meeles pidada, et kohe peale viimase ühekordse samba heegeldamist (õielehtede aluse saamiseks) heegeldada kinnissilmus heegelöärisesse eelmise varre kinnituskohta. Seejärel pööra töö ja hakka heegeldama õielehti, kuid esimene õieleht kinnita eelmise õie viimase õielehe keskkohta kinnissilmusega 2 ühekordse samba vahelt.

Nurka tuleks heegeldada väiksem õis - alustada täpselt nurgast 7 õhksilmusega ja heegeldada eelmisega sarnaselt, kuid ainult 3 õielehte.

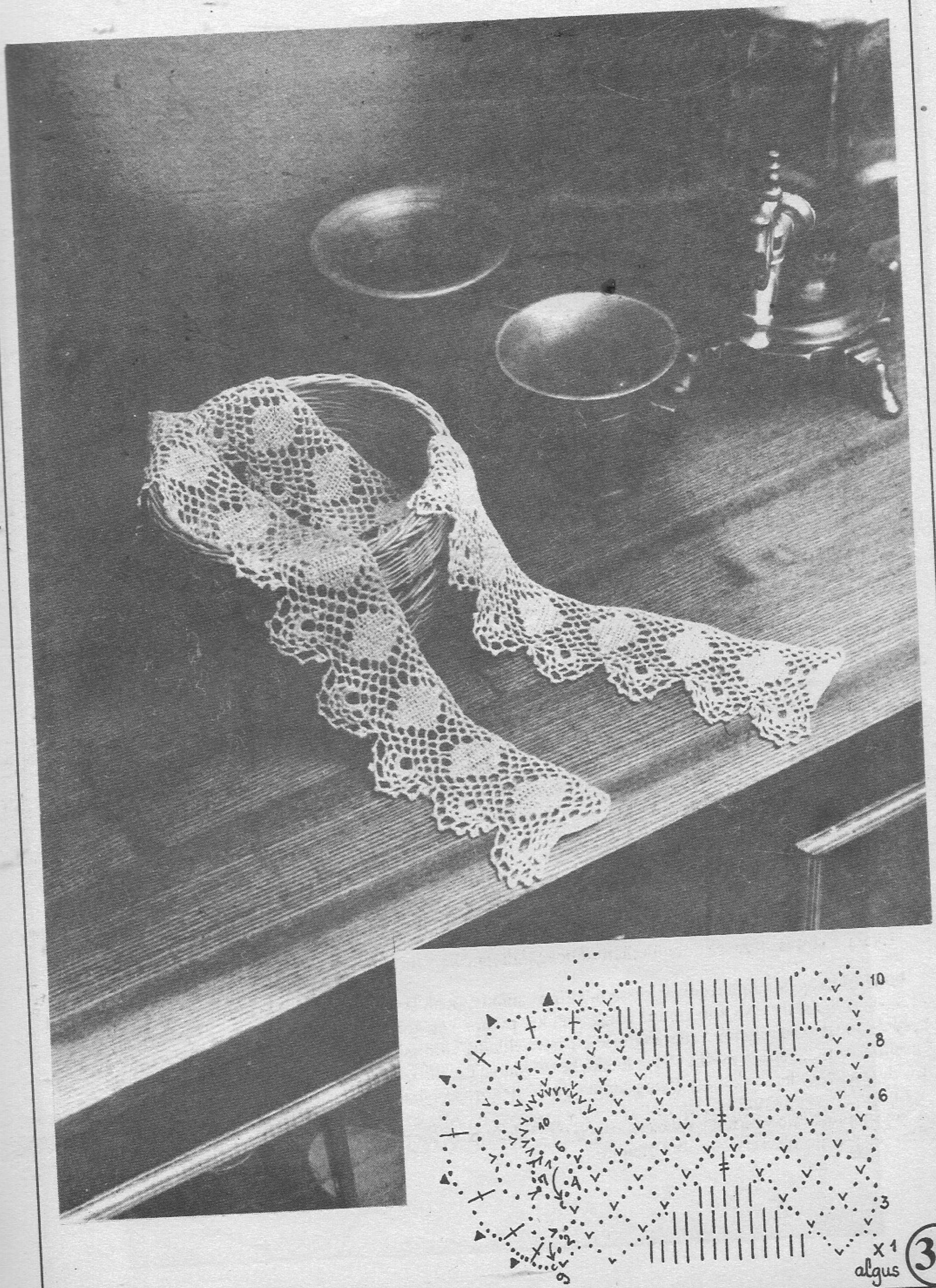
10
8
6
3
X 1
algus

Kangakudumine

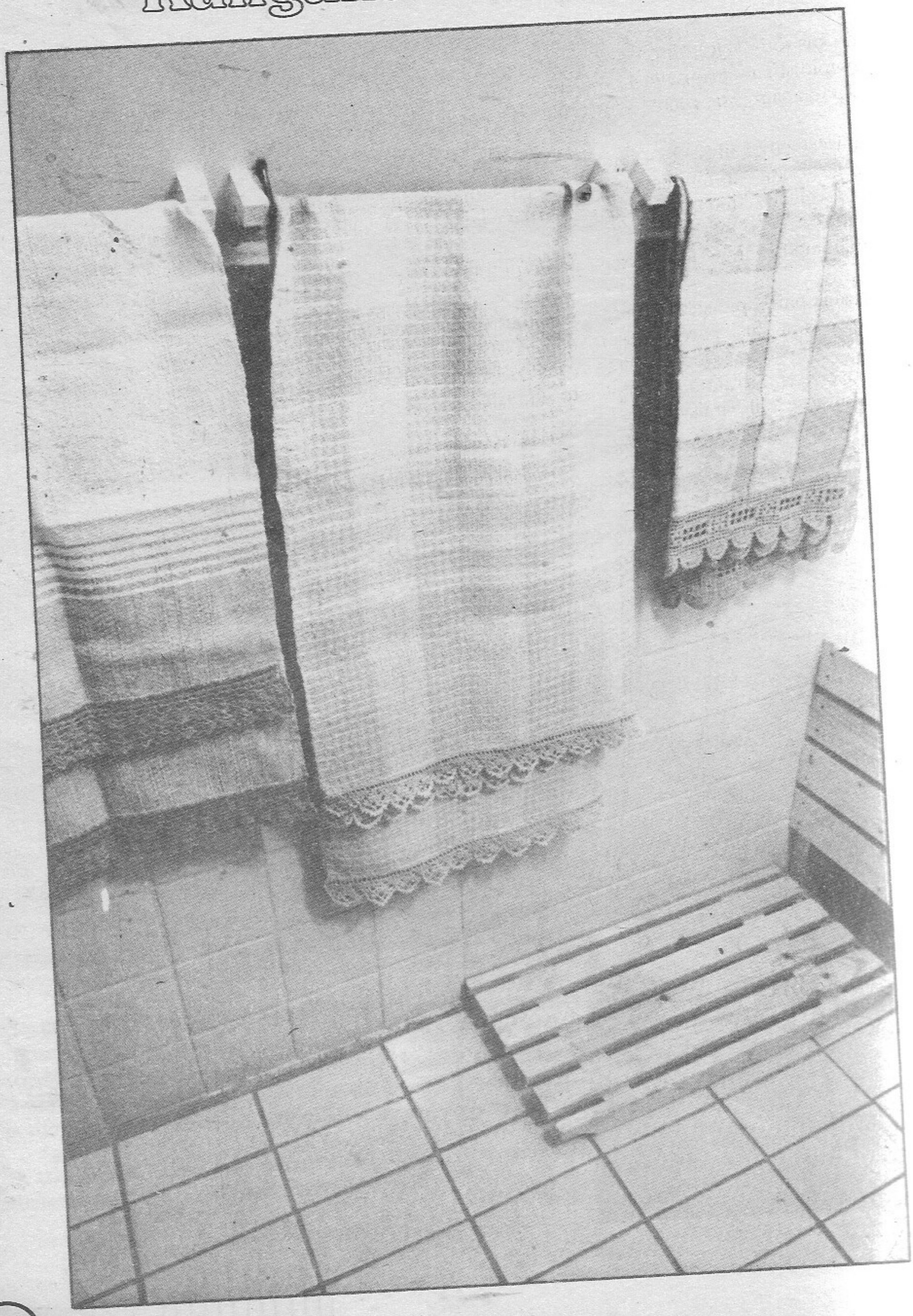

Saunalinad

Läbilinane, veel parem takune saunalina on parim abiline pärast saunas või vannis käimist. Müügil olevad puuvillased erksavärvilised froteerätid küll meelitavad, aga kes linast kord on kasutanud, jätab järgmisel saunapäeval kindlasti froteeräti kapi. Linane rätt võtab vee kohe endasse ja teeb parajalt massaaži. Pealegi läheb linane rätt iga pesu järel aina kenamaks.

Saunalinade kudumiseks oleme seni kasutanud 3-4kordseks korrutatud linast lõnga. Parajalt keskmine korrutus. Eriti algajatele kudujatele on vajalik lõimelõngade korrutamine. Kanga käärimisel ja rakendamisel võib hulk lahtisi linaseid lõngu sassi minna ja peent linast enam ei haruta. Korrutatult on ka lõimelõngade katkemine kudumise ajal välistatud. Algaja kangakuduja silm ei taha üksikult katkenud peent lõnga õigesse kohta parandada. Varsti on segadus kangalõimedes ja ebakorrapärane lõimelõngade tõusmine jätab vead kootavase esemesse.

Kanga lõimeks kasutatakse ka puuvillast lõnga. Olenevalt puuvillase lõnga jämedusest ja tugevusest ning kuduja vilumusest tuleb käsitada puuvillast lõnga nagu linast. Juhin tähelepanu sellele, et puuvillast lõnga tuleb korrutada vokiratast paremale, see tähendab ketramise suunas keerates. Üldised õpetussõnad on: selgitage välja korrutatava lõnga juba olemasolev keerd ja tehke korrutus eelnevale keerule vastupidises suunas.

Koeks võib kasutada sama või natuke jämedamat linast või takust lõnga, mis on lõimekski. Soovitav kergelt korrutada. Poolides üksikuid lahtisi lõngu korraga 3-5 kudumispoolile, juhtub ikka nii, et üks lõng on tugevamini ja teine jälle nõrgemalt poolile läinud ning kootava eseme ääred jäävad haagiliseks. Kergelt korrutatud lõng on poolil ühtlaselt ja kudumisel jäävad ääred korrektseks.

On aga koelõnga korrutus tulnud liiga tugev (algajal vahel juhtub), kisub keerdu ja takistab kudumist, on parim rohi selle vea parandamiseks lõnga märjaks kastmine või lihtsalt aurutamine. Lõng hoida mõni minut keeva auru kohal. Sama võib teha ka poolitud ja keritud lõngaga.

Linase lõnga poolid on kurjad sassi minema, kui lõng ei ole poolile õigesti aetud. Lõnga juhtiv käsi ei tohi paigal püsida ja lõngakeerde poolil otse üksteise peale lasta. Nii poolitud lõng on varsti üle pooli otste ja sassis. Linase poolimisel peab poolile minevat lõnga kogu aeg juhtima edasi-tagasi 3-4 cm ulatuses. Poolimist alustada keskelt ja edasi-tagasi lõnga juhtides liikuda kord ühele pooli otsale ja varsti jälle teisele otsale lõngu lisades. Jälgida, et valmiv pool oleks sealjuures enam-vähem ühtlase kõrgusega. Kui on saavutatud poolile vajalik pikkus, lisada lõpuks pooli keskosale parasjagu jämedust, aga käsi peab lõpuni liikuma nagu kella pendel.

Kudumisel jälgige hoolega koelõngade tihedust. Koelõngu ei tohi kõvasti üksteise kõrvale lüüa. Lõngade vahe peab jääma vähemalt 0,5 mm. Kui viskate koelõnga vahelikust läbi, tõmmake ta kerge nõksuga korraks pingule ja laske vabaks. Soaga kinnitamise momendil peab lõng olema vabalt ja mitte päris kanga suus. Kui lõng hoitakse pingul ja ta ei saa vabalt kasutada vajaminevat pikkust, kisub kangas teljel kitsaks ja äärelõngad hakkavad katkema. Kitsaks veetud kangas lõhub suga. Oleme näinud küllalt kangasuge, mis on kohati kokkuveetud piidega.

Kanga pingutaja laius mõõtke soas oleva kanga laiuselt ja pange ta alati lõdvaks lastud kangale. Nii on ohutum, kui koelõnga ikkagi kõvasti on hoitud ja kangas kitsaks kipub jääma. Lõdvaks lastud kangale pingutaja kinnitamine ei lõhu kanga ääri.

Valmis saunalina palistada kas käsitsi või õmblusmasinal pika pistega, et äär ei jääks kõva. Üle heegeldada ja lõpetada linasest niidist heegelpitsiga. Narmaste jätmine on küll kõige lihtsam, aga juba pärast esimest pesu kaotavad nad oma ilu ja on varsti katkenud.

Kanga käärimisel võib antud lõngade arvule lisada 2 lõnga kanga äärte tugevdamiseks, st üks kumbagi äärde. Enamat ei ole vaja, nad segavad kudumist. Kanga ääred hakkavad ette kasvama.

1. Läbilinase saunalina rakendus.
Sobib hästi mõnusaks massaažilinaks. Kirja lihtsuse tõttu on soovitav kasutada värviruute. Saunalina laius on 85 cm. Suga nr. 60/1. Käärida 510 lõnga. Sellele rakendusele sobib jämedam materjal. Vajaduse korral võite panna 2 lõnga niiesilmast ja soapii vahelt läbi. Lõngade arvestamisel kanga käärimiseks arvestage sellega ja lugege 2 lõnga üheks.

Kui arvestame saunalina pikkuseks 170 cm, siis ühele linale kulub lõimeks 200-250 g. Koeks 200 g.

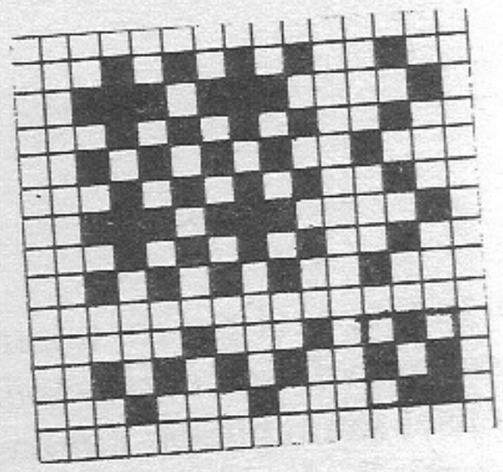

2. Saunalina rakendus toimse sidusega.
Kanga lõimeks võib olla ka puuvillane. Suga 60/I. Käärida 514 lõnga. Kirjale juurde antud tallamisele proovige veel teisi variante.

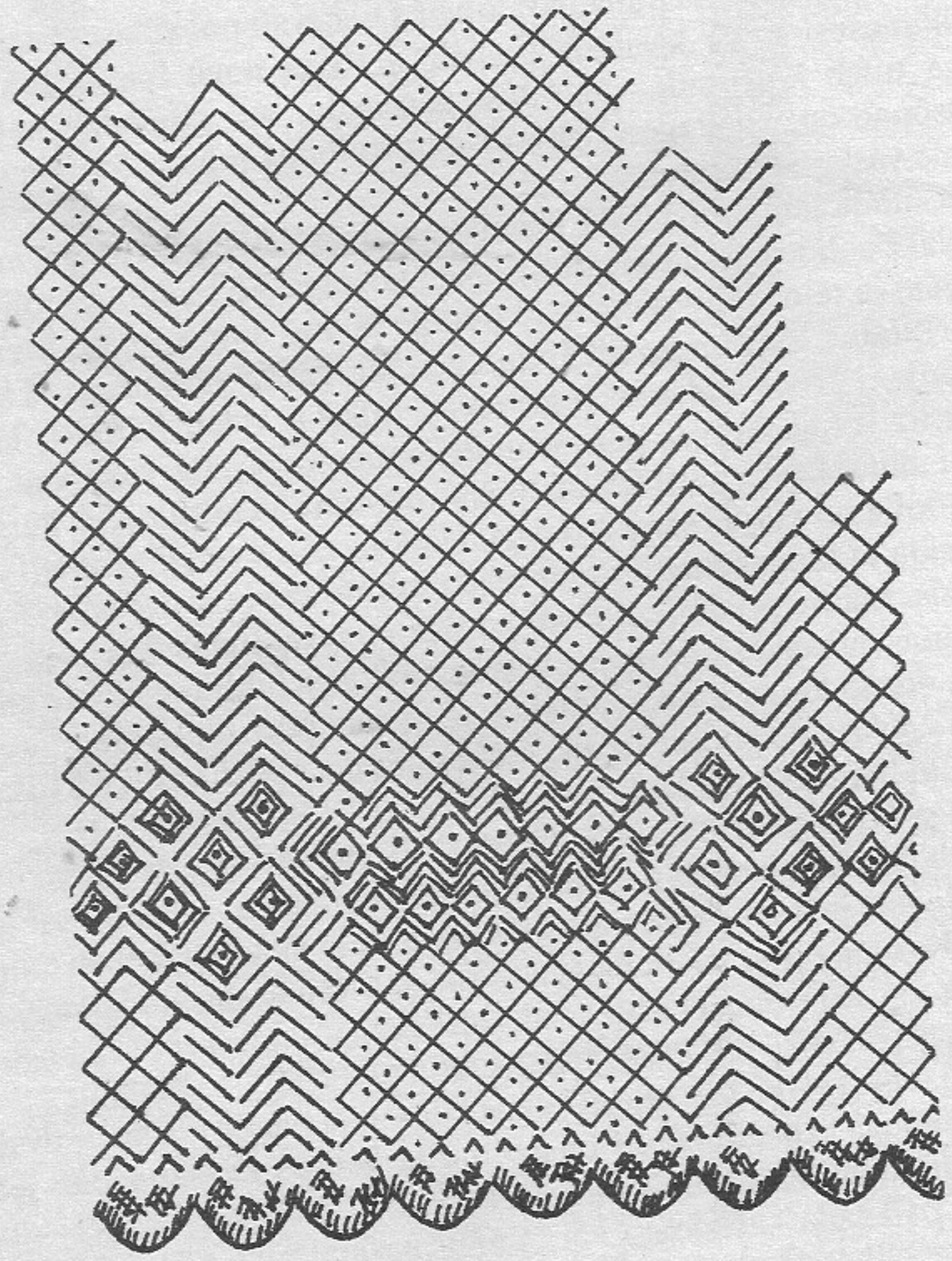

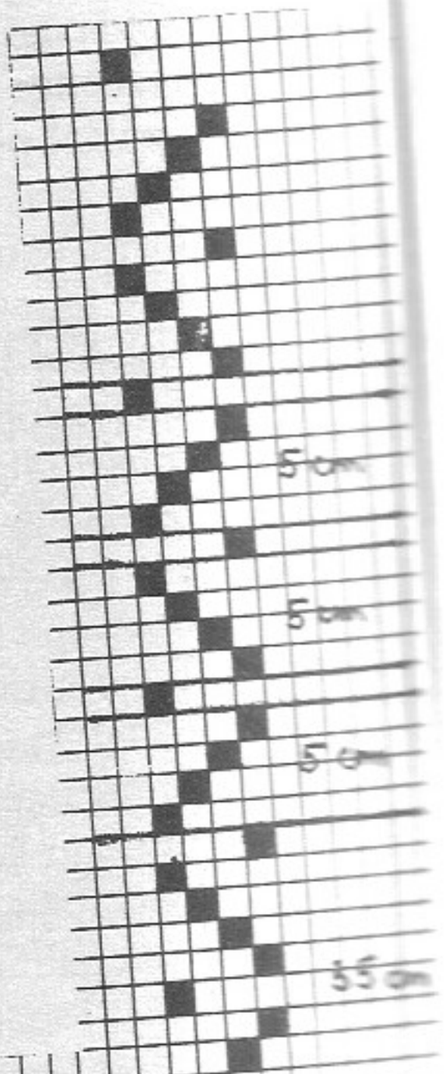

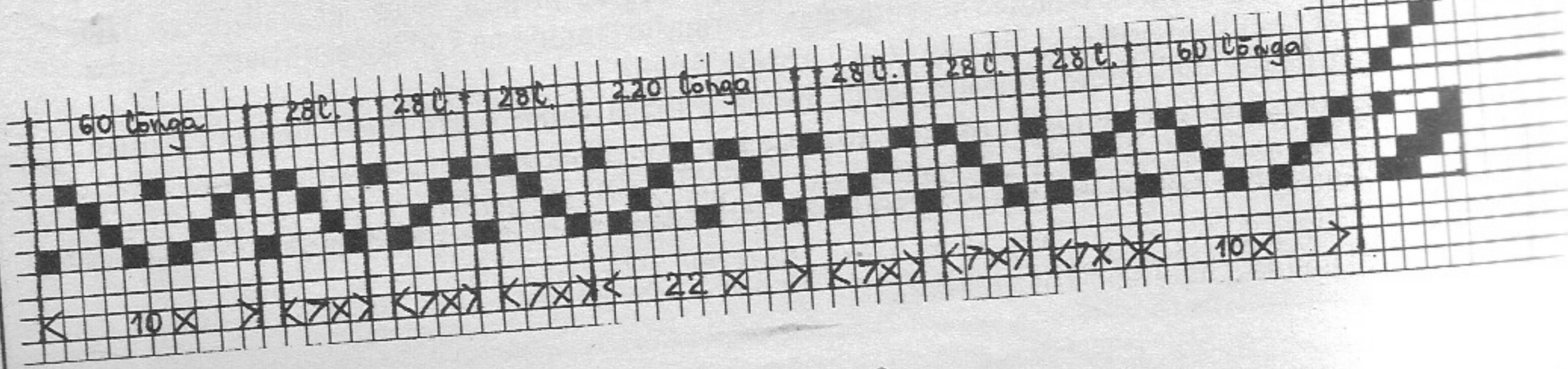

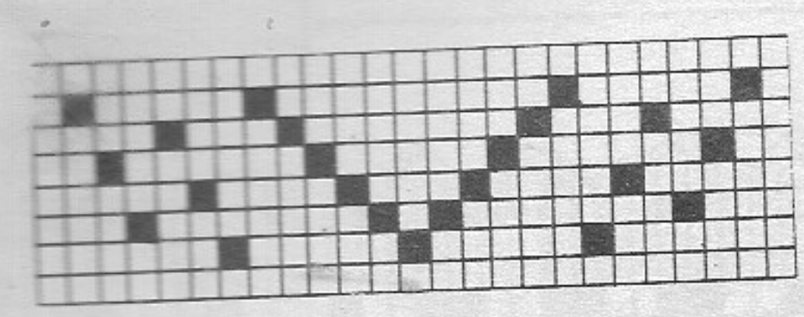

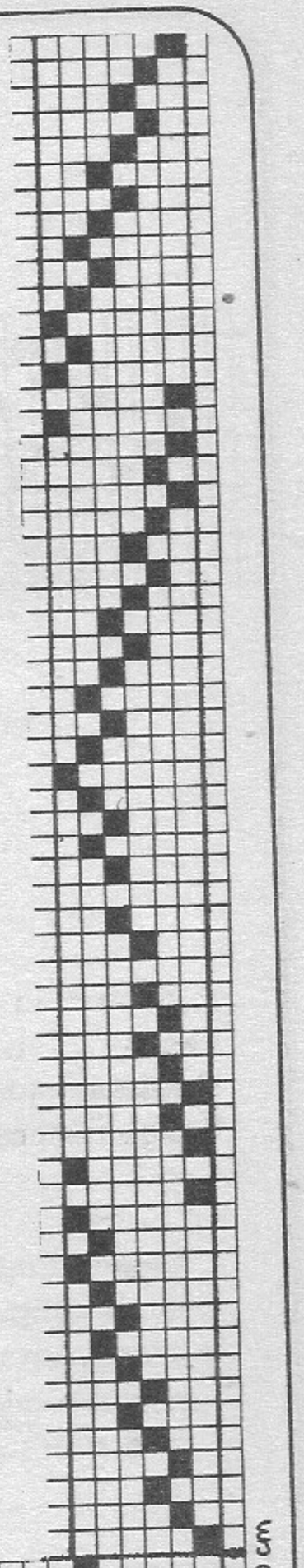

3. Astangtoimse saunalina rakendus.
Selles kangas on lõngajooksud veidi pikemad. Materjal võiks olla peenem ja suga tihedam 75-80/I. Rakendus annab ilusa suure selge mustri. Värviruudud ei suuda sellele ilu lisada. Väga paljude tallamise variantidega. Kui antud tallamist on esialgu raske jälgida, kuduge lihtsalt järjest läbi, tallates kas ühes suunas või nurkselt. Kanga laiuseks on arvestatud 85 cm. Suga 80/I. Käärida 685 lõnga.

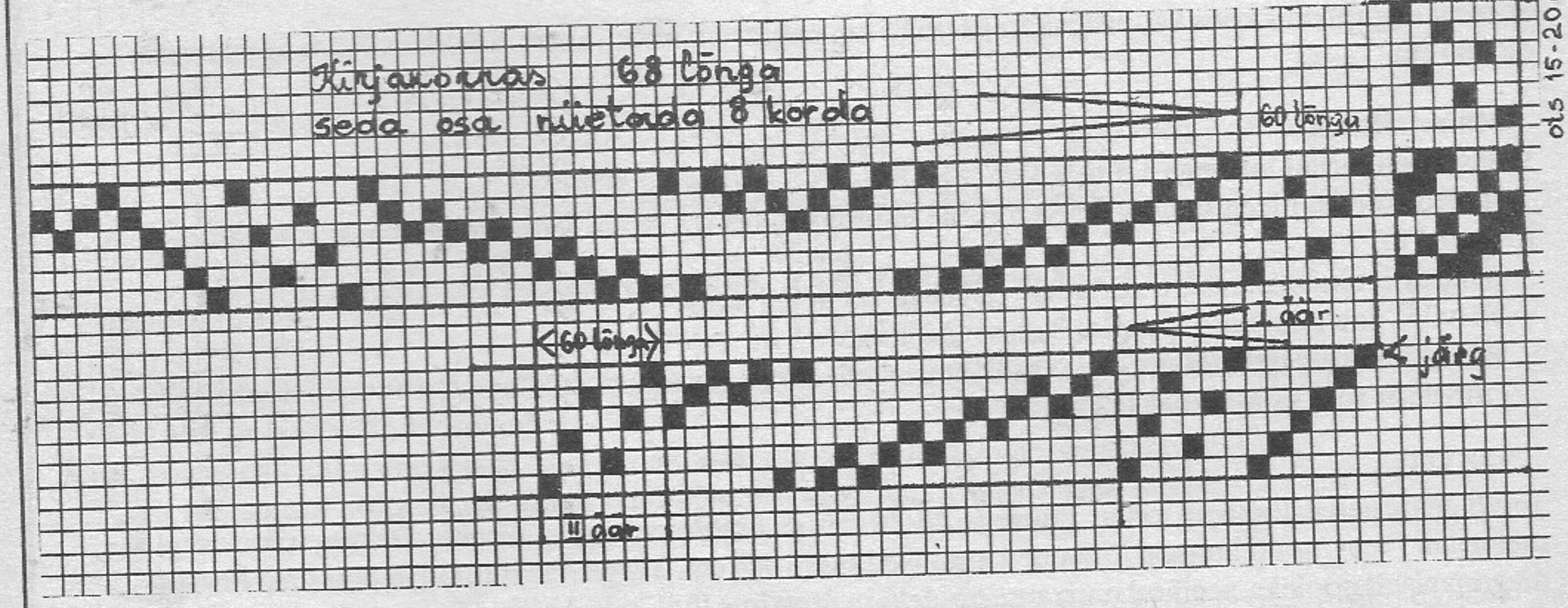

4. Saunalina rakendus toimsete ja panama triipudega kangale.
Kanga lõim on antud kolmevärviliselt. Kanga laius 85 cm. Suga 60/I. Käärida 511 lõnga. Käärimise järjekord: 3 valget, 32 beezi, 10 valget, 42 beezi, 10 valget, 32 beezi, 34 valget, 119 roosat, 34 valget, 32 beezi, 10 valget, 42 beezi, 10 valget, 32 beezi ja 36 valget.

Lina võib kududa triibuliseks või ruuduliseks.

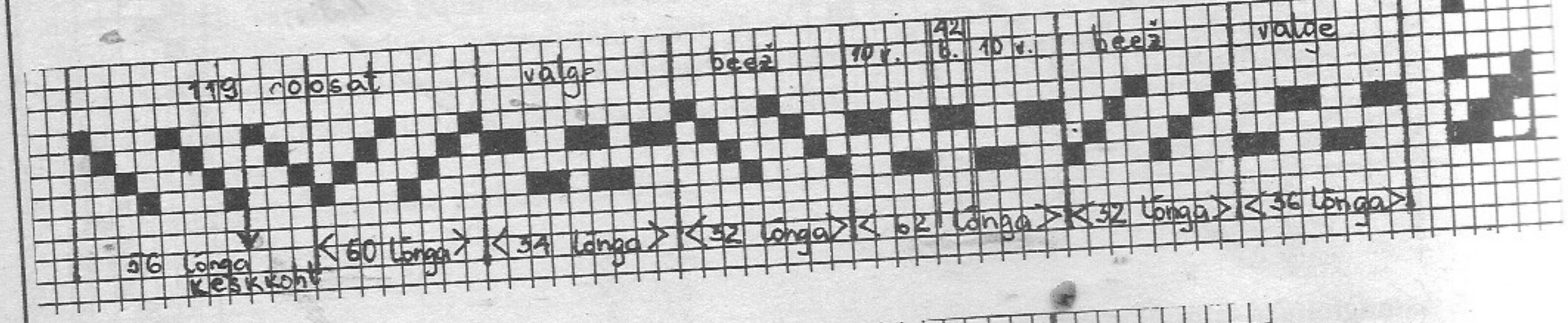

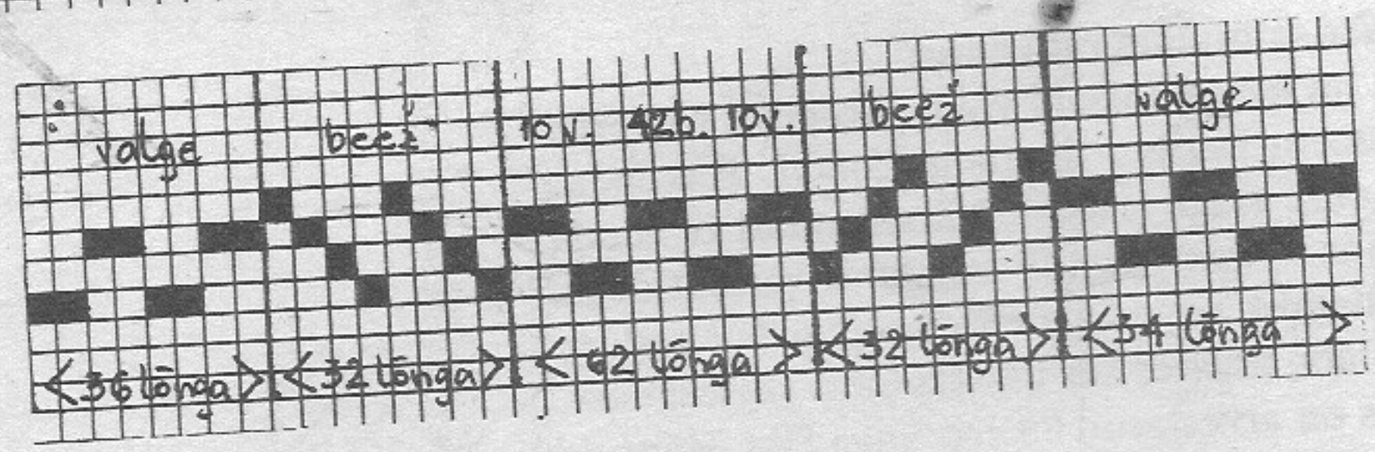

Saunalinade koeks võib olla lõimest erinevat värvi materjal, kootud triipudena või ühevärviliselt. Ilusad linad tulevad lõimega sama värvi või lähedastes toonides koelõngu kasutades.

Ilme MÕIS

Tori seelik

Seeliku kogupikkus koos kaunistusäärega on 85 cm ehk 20 cm maapinnast. Seeliku allääre ümbermõõt on 280 cm.

Materjalikulu

Villast seelikuriiet laiusega 1,5 m 1,4 m.

Jämedakoelist pleegitamata linast toodile laiusega 0,8 m 0,8 m või selle asemel linast riiet laiusega 1,5 m 0,4 m.

Linast riiet kaunistusääre sakkidele laiusega 1,5 m 0,5 m.

Värvilisi paelu igat tooni eraldi 3 m, seega kokku 15 m.

Villast punast kalevit laiusega 1,5 m 0,2 m.

Puuvillast riiet salataskuks 0,2 m.

Töö käik

Toodi materjalist lõikame ribad laiusega 18-20 cm ja õmbleme üheks ribaks. Dekateerime toodi materjali. Pleegitatud linasest lõikame kandilised tükid 4x4 cm. Tärgeldame tükid ja pressime niiskelt diagonaalselt pooleks, seejärel murrame pooleks ja pressime lõplikult. Valgeid kolmnurkseid sakke on tarvis ligikaudu 100 tükki. Asetame iga järgmise saki kokkumurtud servapidi eelmise sisse, arvestades õmblusvaru 0,5 cm, ja traageldame tumesinise paela külge. Paela teise serva õmbleme koldkardpaela. Kardpaela laius näitas vanasti antud pere jõukust. Valgete sakkide alla õmbleme roosa paela, mille omakorda ploomilillale paelale. Punase villase materjali traageldame viimse alumise paela alla ja õmbleme masinal kaunistusriba kokku.

Kui kaunistusäär õmmeldakse seelikumaterjali peale, võib villane osa kogu kaunistusäärest olla kinnitatud seelikuriide külge eelnevalt. Õmbleme seeliku külje õmbluse. Õmbleme toodi seestpoolt seeliku külge, seeliku pahem ja toodi parem pool vastamisi. Asetame kardpaela serva toodi õmblusest kõrgemale ja kinnitame masinaõmblusega. Toodi alumine ja kaunistusääre villane serv on täpsustatud ja kokku traageldatud, pahemad pooled vastamisi. Äärestame musta kandipaelaga (põiki või diagonaalis lõigatuna). Eelnevalt õmbleme pahemalt poolt ja seejärel ilutepinguga paremalt poolt kandi servast 0,1 cm. Kui kaunistusäär õmmeldakse seelikumaterjali peale, tuleb toodi laius arvestada nii, et toodi ülemine õmblus jääks kardpaela alla, ja alles seejärel õmmeldakse seelikule kardpaela ülemine serv. Salatasku asetatakse vasakule esipoolele, jättes sisse 16 cm pikkuse lõhe, ja ülemist servapidi õmmeldakse värvli vahele.

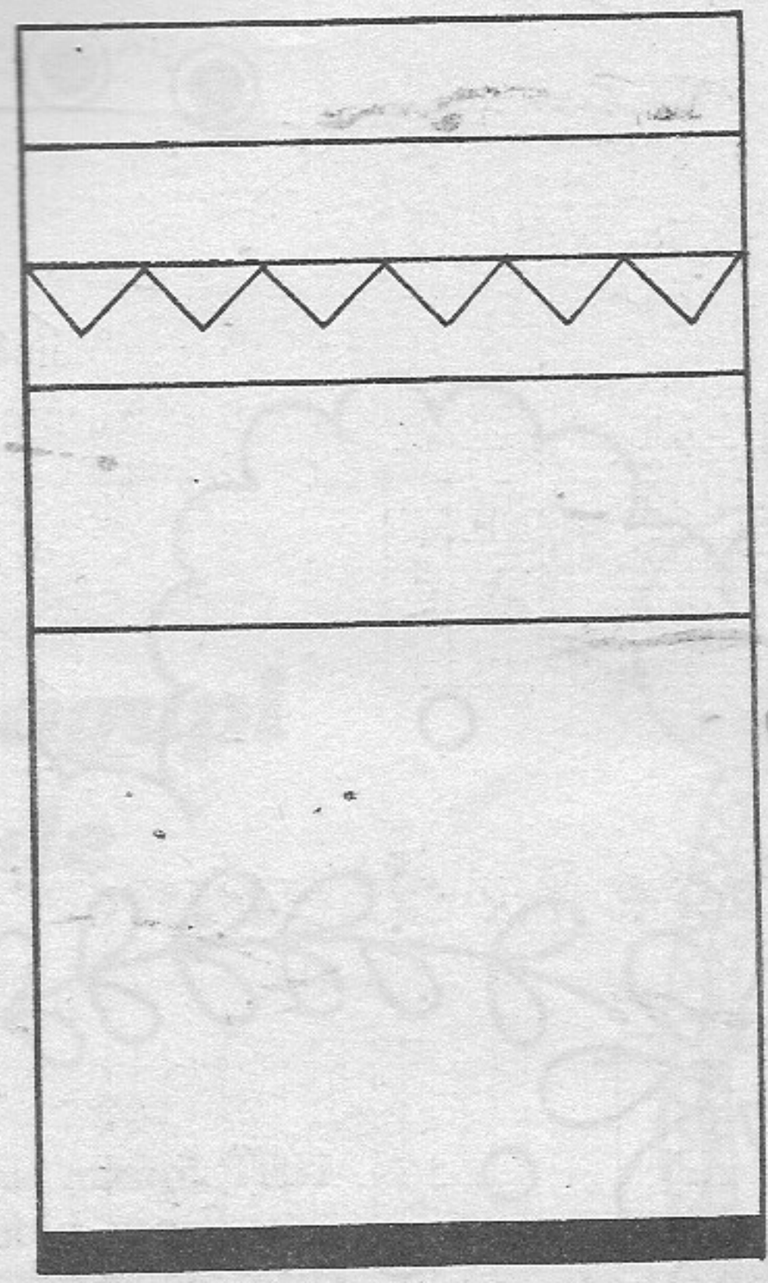

Masintikand

Väljalõigetega tikand - broderii

Selle tehnika õppimiseks valmistame dekoratiivse linakese, milleks vajame puuvillast riiet ja puuvillast niiti nr 60 või 80, siidniit 65 A.

Kõigepealt kanname mustri riidele ja kinnitame siis riide tikkimisrõngasse.

Et töö sujuks hõlpsamini, alustame õmblemist augu ümbruse rõnga sisemisest servast. Õmbleme tulevase augu servi tihedate pistetega kaks korda läbi. Seejärel lõikame augu teravaotsaliste kääridega risti läbi või torkame ta läbi broderiipulgaga läbimõõduga 2,5-4 mm (joonis 1).

Nüüd õmbleme ringi madalpistes üle (joonis 2). Õmblus peab olema ühtlane ja tihe, pisted ühtlase pikkuse ja kaldega.

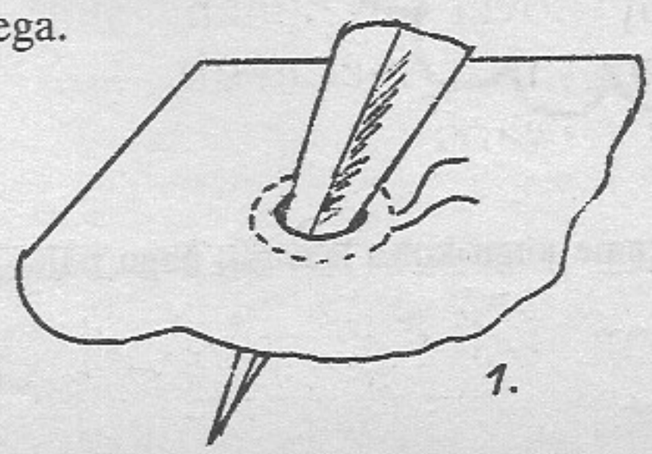
1.

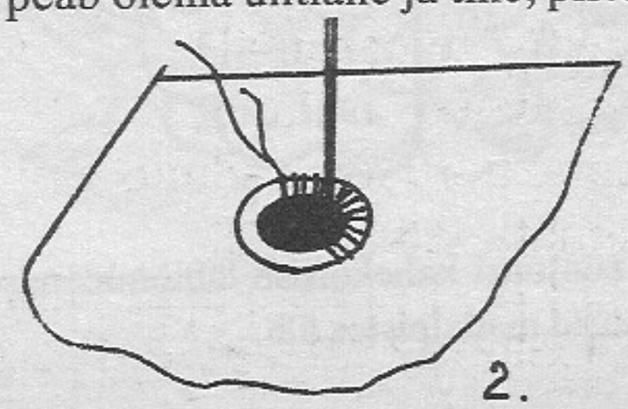
2.

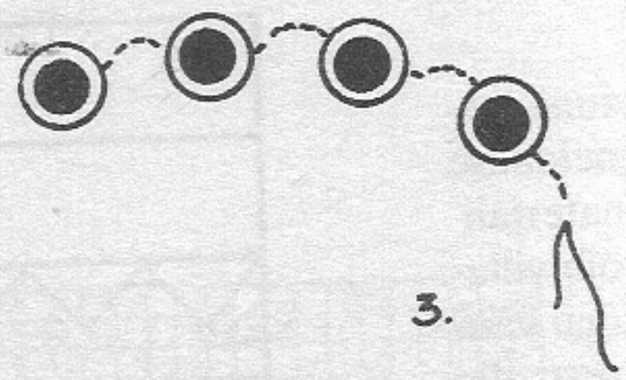

3.

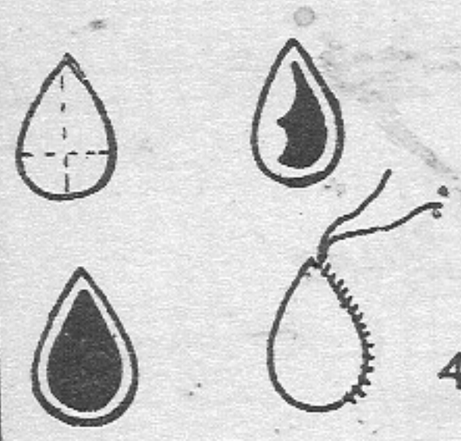

4.

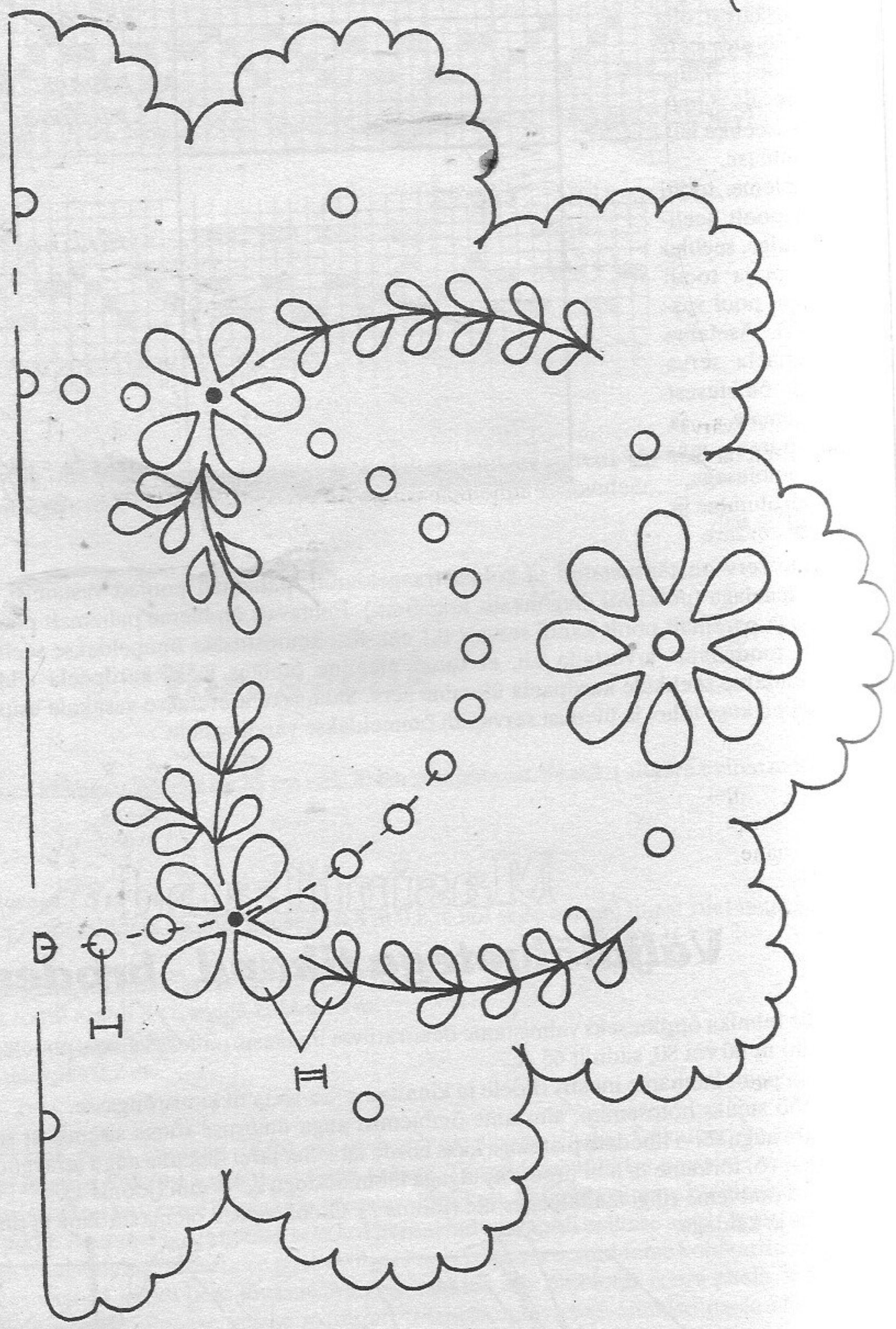

Järgmise augu juurde läheme peene korrektse joonega, mis väldiks niidi katkemise linakese kasutamisel. Sellisel moodusel ühendame augud, mis asuvad lähestikku - 5-6 mm üksteisest (joonis 3). Kui augud asuvad üksteisest kaugel, tuleb niit kinnitada pärast madalpiste tegemist 5-6 pistega ümber välimise joone. Seejärel lõikame niidi läbi ja alustame uute elementide tegemist.

Erinevus lehtede ja õielehtede tegemisel ümmargustest aukudest seisneb ainult kujus ja mõõtmes.

Lehe sisemise kontuuri kahekordse läbiõmblemise järel lõikame augu koha läbi nii, nagu näha joonisel 4, ja töötleme kontuurid madalpistes üle.

Pluus Mihkli ja Pärnu-Jaagupi tanukirjade ainetel

Tikandi värvid on antud mustril. Tikkimispistetena on kasutatud varspistet - peenemad varred, ahelpistet mitme reana jämedamatel vartel, samuti ristikpistet.

Lehtede ja õite puhul on kasutatud sidepistet.

Värvid:

1- helelilla
2 - tumelilla
3 - roheline
4 - kahvaturoheline
5 - tumeroheline
6 - lillakaspunane
7 - punane
8 - helesinine
9 - sinine
10 - tumesinine
11 - pruun
12 - heleoranž
13 - roosa
14 - lilla
15 - kollane

Vaata ka kaanefotot

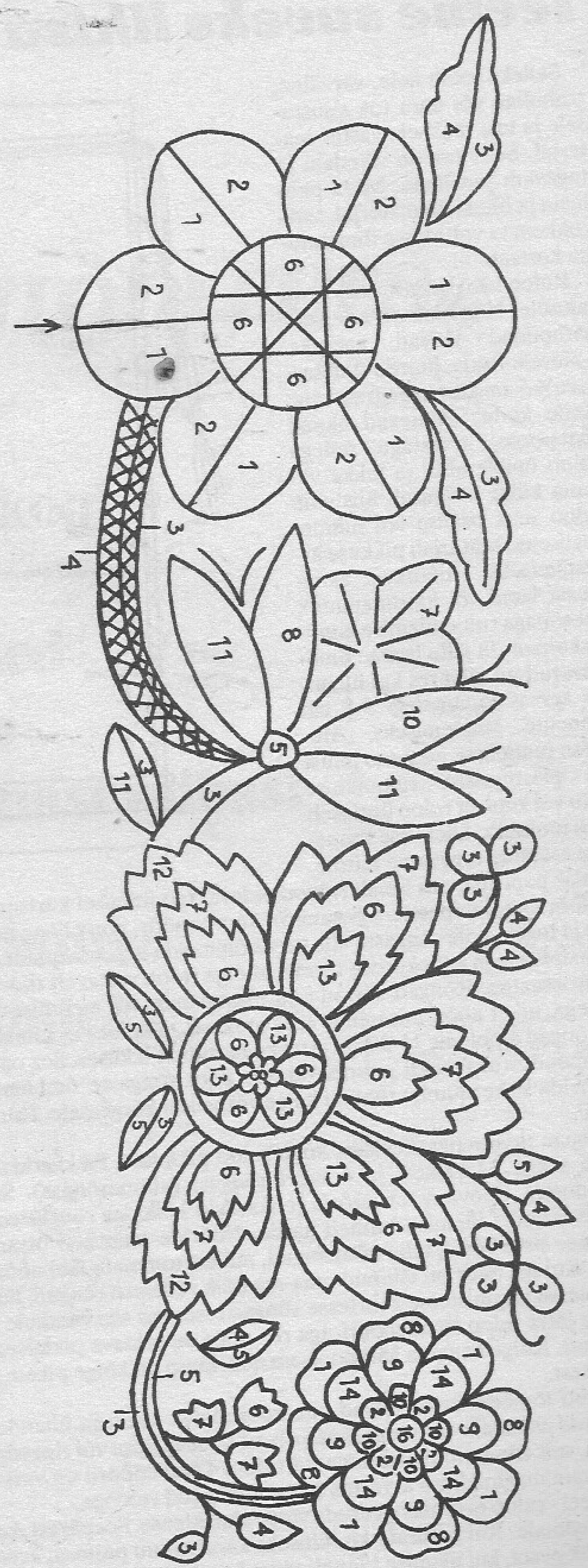

Teeme suveks lihtsa ruloo

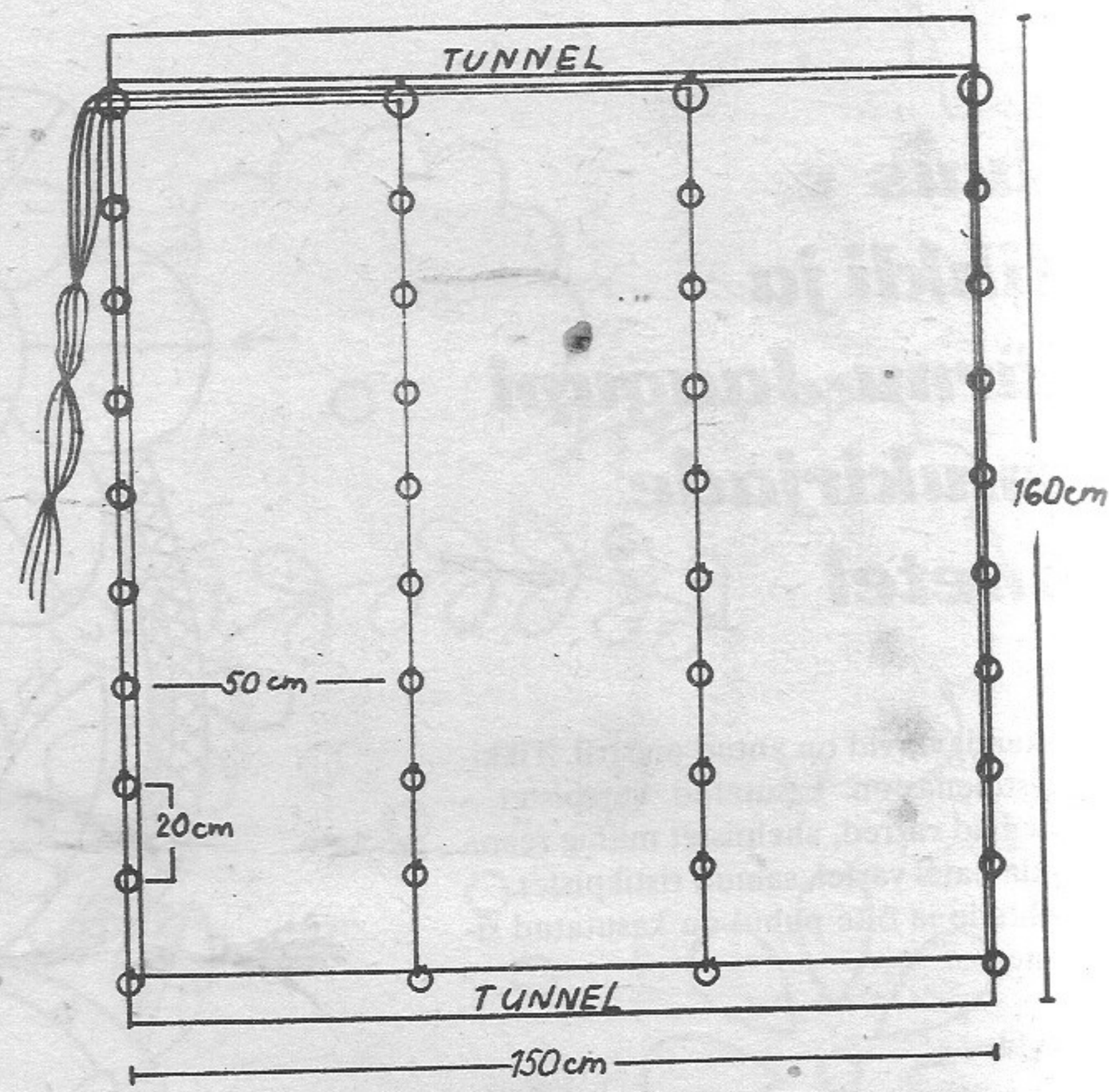

Selleks sobib hele, värviline, triibuline või muu toa sisustusele ja teie maitsele vastav materjal. Soovitav on tihedam ja tugevam puvillane. Mida pehmem ja õhem on materjal, seda rohkem ta voltidesse tõmmatuna kortsub.

Ruloo laiusmõõt vastab akna laiusele. Nägusam on kui akna äärepiidad jäävad kaetuks. Laiusele lisage juurde õmblusvaru 4-5 cm kummalegi servale. Kelle kodus avanevad aknad sissepoole, arvestagu sellega ruloo õmblemisel ja lakke või seina külge löömisel. Siis võib ruloo teha osalise või mitmeosalisena. Materjali pikkuse arvestamiseks mõõtke aknalauast laeni või kardinapuuni; ühesõnaga ruloo ülemise kinnituskohani. Ja jälle lisame õmblusvarud nii allääres kui ülemises servas kummalegi 5-8 cm tunnelite õmblemiseks. Alumisse tunnelisse asetame puust või plastmassist ruloolaiuse liistu või kepi, et ruloo ühtlaselt lahti jookseks. Ülemisse tunnelisse asetame tugevama mitme kordse papiriba, mis hoiab rulood pideval tarvitamisel kortsumisest.

Nööriks sobib peenem pesunöör, kapronnöör, puuvillane nöör, peaasi et ta poleks jäme. Kui riidematerjal on tihe ja tugev, pole rõngaste alla tarvis õmmelda tugevduspaela (pael õmmeldakse riidele masinal), vaid kinnitage käsitsipistetega kahekordse tugeva niidiga (toon vastavalt riidele) 3-4 pistega. Rõngasteasetus on õmblemise ajal horisontaalne. Rõngad võivad olla plastmassist või metallist umbes 1 cm läbimõõduga. Rõngad valige siledate äärtega, nii et nöör, mis nende sees jookseb, ei kuluks ega hakkaks narmendama.

Rõngad õmbleme 15-30 cm järel kogu ruloo pikkuses. See on kogu ettevõtmise kõige aeganõudvam osa. Ruloo iga moodustuva voldi suurus on siis pool rõngaste õmblemise tiheduse mõõdust. Esimese rõngarea võite õmmelda kohe alumise tunneli külge või sellest kõrgemale. Esimene rõngas õmmelda ruloo servale äärepalistuse peale.

Jälgige ridade paralleelsust kogu ruloo pikkuses. Pikkusridade vahed on 30-50 cm. Joonisel näidatud aknale läheb seega 32 väikest ja 4 suurt rõngast (võtmerõngas). Suure rõnga läbimõõt vastab neljakordse nööri jämedusele. Soovitav, et nöörid jookseksid kõikides rõngastes vabalt. Suured rõngad õmmeldakse väikestega samas asendis ülemise tunneli äärde. Nööride alumised otsad võib siduda esimeste rõngaste külge või lüüa ruloosse sisse öösid, teha nöopaugud, millest tõmmata läbi nöör, ja väljapoole teha nööri kinnitav mitmekordne sõlm. Kui iga nöör on läbinud oma rea kõik väikesed rõngad, läheb ta läbi oma rea suurest rõngast ja sealt edasi kõikidesse järgmistesse suurtesse rõngastesse, kas siis vasakule või paremale - olenevalt, kummale poole akent tahate jätta ruloo tõmbenööri. Iga rea nöör on erineva pikkusega. Nööri pikkus sõltub ruloo valmispikkusest ja -laiusest. Kõige kaugem äärepoolsem nöörijupp on kõige pikem ja iga järgmine on käesoleval juhul 50 cm lühem eelmisest.

Ruloo tõmbenööriks võivad olla kooshoidva sõlmega ühendatud nöörijupid korraga või eraldi punutud või keeratud jämedam nöör, mis lõpeb otsast koheva lipsu või ripatsiga. Aknalaua külgmisele servale lüüakse nael või ilupuu, mis fikseerib ülestõmmatud ruloo. Tõmbenööril on vastaval kõrgusel kas aas või metallrõngas. Tõmbenööri minimaalpikkuse arvestus tehke allalastud rulooga.

Ja veel - ruloo ei tohiks puutuda vastu aknaklaase. Seepärast, kui kinnitate liistu lakke, mõõtke aknast vähemalt 15 cm eemale. Kui kasutate kinnituseks kardinapuu puitosa, arvestage eelmise näpunäitega. Ruloo materjali on võimalik pesta, kui ülemise tunneli serva õmmelda lisarõngad (3-5 tk), millega riputatakse ruloo lakke kinnitatud lahtiste konksude külge (3-5 tk).

Maie LAIK

Järgmises «KÄSITÖÖLEHES»:

- Jätkub kudumiskool
- Lihtne pilu
- Rannu rahvariided
- Kangakudumine
- Mitu uut asja vanast vaibast
- Näpunukud
- Kingituste pakkimine
- Palju muud jõuludeks

Toimetuse kolleegium:
Eeva TALTS, peatoimetaja
Helga KOGER, toimetaja
Karin TISLAR
Valve TAMM
Kujundus ja makett:
Silja MÄETAMM ja Iira IGASTA
Fotograafid: Gunnar VAHTRA ja Leo MÄNNIK
EE3600 Pärnu, postkast 104. Telefon 41 158.